

AMERISKI VOJAKI SE RADI ŽENIJO, kar dokazujejo mnogobrojni prihodi njihovih nevest iz Anglije, Avstralije in Francije. Gornje je skupina nevest naših fantov, ki so se v času svojega bivanja v Italiji poročili s ondnotnimi dekletji. Vsa ta dekleta so velik socialni in družinski problem, ker se je mnogo ženinov med tem že "razporočilo", češ, da so se "prcnaglili". Mrs. Eleanor Roosevelt je nedavno izjavila, da se bi vojaških porok v inozemstvu v tolikih množinah sploh ne smelo dopustiti, ker pomenijo za večino parov nič drugega kot zakonsko nesrečo.

Nesoglasja med velesilami bo možno izravnati

Mandžurija še vedno ne bo stabilizirana. — Zborovanje varnostnega koncila ZN v New Yorku. — Sov. armada odhaja iz Perzije

Četudi je izgledal mednarodni položaj v minulih nekaj tednih skrajno napet in je bilo govoric nič koliko o tretji svetovni vojni, kakor da je že na pragu, so se duhovi vendarle toliko umirili, da se je s pretnjami prenehalo in se zadeve rešuje spet po diplomatskih potih.

Churchill odšel...
Winston Churchill se je vrnil v Anglijo. Ako bi svojih par govorov proti Sovj. uniji izustil na Angleškem, bi nič ne pomenili. Zato je prišel sem, se potrudil za reklamo in jo res dobil toliko kot se noben politik, ki ni več na krmilu svoje države. Ni čudno, ako so v Moskvi prisluhnili, ki so se Churchill daljo pri- ložnost priti v Ameriko, kjer je bil sprejet z velikim pompom, in je potem bil njegov nastop posebno v Fultonu, Mo., oglašen kot za enega največjih svetovnih dogodkov teh dni. Kajti sam predsednik najmočnejše države na svetu ga je spremljal tisoč milj od Washingtona, da v zakotnem missouriškem mestecu, kjer o Sovjetski uniji nihče nič ne ve, udarja po nji in vabi Zed. države v zvezo za anglosaško kontrolo nad svetom. Truman je menda že spoznal, da ga je s svojim nastopom polomil in Attlee in Bevin sta poskrbela za izjavami, ki prisočajo, da Churchill v svojem hujškanju proti USSR v Zed. državah ni zastopal nikogar razen sebe in morda svojo poraženo torijsko stranko.

Sovj. unija za spravljivost
Vzlic Churchillovim provokacijam, na katere v Moskvi niso molčali, pa je Stalin koncem minulega tedna zastopniku ameriške časniške agencije AP izjavil, da je Sovjetski uniji edino za mir, za vzajemnost in v ta namen je za utrjevanje organizacije združenih narodov, kakor je bila od začetka.

Seveda, vzrokov za spore lepe izjave ne zbrisajo s površja. Ampak ker so se državniški v Washingtonu, v Londonu in v Moskvi že precej pomirili, je možno, da se bo nehalo pretiti z oboroženo silo, z atomsko bombo in z represalijami ter se bodo rajše

med sabo pomenili, kako živeti drug z drugim vzajemno ne da bi se kregali na vsakem sestanku, ali pa grozili drug drugemu v propagandah in vzrujavali svet, ki rabi oddiha od strašne vojne in bi rad v miru obnavljal, kar mu je bilo porušena in se izkopal iz pomanjkanja, v katerem trpi kot že dolgo dobo ne toliko. Oziroma še nikdar v tolikem svetovnem obsegu kakor sedaj.

Homatije na Kitajskem
Ker je svet tudi po tej vojni ostal v večini imperialistično urejen, in ima na sebi še vse hibe imperializma in kapitalizma, je kajpada težko najti bazo, s katere se bi državniški mogli osredotočiti za delo v prid vsega sveta namesto da bi ruvarili v protektiranje interesov posameznih dežel in privilegijev.

N. pr., interesi velesil se križajo še vedno posebno na Kitajskem — sedaj v glavnem med Zed. državami in Sovj. unijo. Prve smatrajo Kitajsko za svojo varovanko, Moskva pa sumi, da ako se vladi v Washingtonu posreči reorganizirati to ogromno deželo za kapitalizem pod ameriško zaščito, bo Sovjetska unija s te strani v stalni nevarnosti.

Ker pa je na Kitajskem nastalo močno ljudsko gibanje, ki se bori proti staremu redu, ima sovjetska nvanja politika v "Nadaljevanje na 3. strani."

Kaj vse so politiki obetali med vojno "navadnemu človeku"? Socialno zaščito, varnost pred draginjo, in pa postavje, ki ga bodo varovale pred pijavkami.

Dogaja pa se ravno naobratno. Za nas to ni razočaranje, ker v sistemu, kakršen je, so obljube le obljube.

Unije so po dolgem trudu, z dolgotrajnimi stavkami in z ogromnimi stroški, izvojevale nekaj poviška mezde svojim članom — nekako toliko kot je končno rekel predsednik Truman, da se jih naj zviša, namreč do 18 in pol centa na uro. Ob enem je dovolil "kontrolirano" zvišanje cen produktov in posledica je — da so višje cene že sedaj nadvagale zvišanje mezde. Prav kot socialisti ljudem ve-

ČEMU PREDSTAVLJATI SAMO SOVJETSKO UNIJO ZA IMPERIALISTIČNO DEŽELO?

Ofenziva anglo-ameriške diplomacije proti Sovjetski uniji v bran Perzije pod znamko borbe proti sovjetski ekspanziji v tuje dežele poraja vprašanje, kdo izmed "velike petorice" sploh nima za sabo "ekspanzivne", to je, imperialistične zgodovine?

Pred prvo svetovno vojno je carska Rusija posedovala vso Poljsko, razen Galicije in Poznanja v Nemčiji. Imela je vse baltiške dežele (Litvinsko, Latvijo in Estonsko). Finska je bila carska posest. Pa Besarabija. Srbija in Črnagora sta bili pod carsko sfero vpliva, največkrat tudi Bolgarija. V Perziji (sedanjem Iranu) so bili carski imperialistični interesi mogočno zajezeni in še dalje v vse dežele na Bližnjem vzhodu.

Port Arthur je bila glavna mornarična baza carske bojne mornarice v Aziji. V Mandžuriji je carska Rusija nadvladala obe glavni železnici. Koreja je bila pod njeno zaščito. Ves otok Sakhalin je bil njen in sploh je bila carska Rusija v onih dneh svojega imperializma na višku.

Ko so v civilni vojni zmagali boljševiki, je Lenin dal svobodo Finski brez oklevanja. Odpovedal se je ambicijam carističnega imperializma v Mandžuriji in v Perziji. Na pritisk kajzerske zmage je prepustil Ukrajino pod vpliv cesarski Nemčiji. Turčiji je moral prepustiti precejšnje dele. Gružija, rojstna dežela Stalina — silno bogata na olju in drugih zakladih, je postala "samostojna".

Angleži so one dni udirali v novo proglašeno Sovjetsko republiko z oboroženo silo skozi Iran, Američani iz Arhangela in tam okrog, Japonci in Čehi so pobijali revolucije v Sibiriji, Francozi so pomagali v vpadu od kjer so mogli, in tako so združeno uspeli ograditi tisto Rusijo, ki se je otesla carizma do tal, s sanitarnim kordonom.

Vse, kar si je sedanja Sovjetska unija pridobila nazadnje, je še vedno manj, kot pa je izgubila v letih 1917-22.

V Washingtonu in Londonu to vedo. Vedo tudi, da je Anglija še vedno bolj imperialistična kot pa je Rusija še kdaj bila, in da še sedaj pobija njeno vojaštvo domačine v Indoneziji.

Vsi vemo, da so se Zed. države počele z revolucijo (sedaj smo seveda proti revolucijam) in da so se širile največ po imperialističnih nagibih. Čemu sedaj toliko svetohlinstva le proti enemu imperializmu namesto proti imperializmu sploh?

Novi sovjetski parlament odobril načrte za petletko in druge vladne predloge

Nedavno izvoljeni vrhovni sovj. svet ali parlament, ki je prišel zasedanjem v prvi polovici marca, po svetu ni dobil mnogo pozornosti. Ker je bila ta obrnena zgolj na spore med zavezniški radi Perzije, Mandžurije, tržaškega vprašanja in prej pa je kapitalistični tisk posebno v Zed. državah pisal s kričečimi naslovi in s slikami po cele strani o ustoličenju novih kardinalov v Rimu.

O novem parlamentu Sovj. unije se je večina listov obregala, da to sploh parlament ni, nego velika skupščina delegatov ene stranke, ki so prišli v Moskvo ploskati in potrditi vse, kar jim predloži vlada.

O načrtu nove petletke, ki do- loča ogromno povečanje pro- duktivne in razne reforme v so-

lstvu, znanosti in gospodarstvu, je poročal Nikolaj Voznenski. Zbornica ga je odobrila z velikim navdušenjem.

Predsednik presidiuma, ki je ob enem predsednik Sovjetske unije, Mihail Ivanovič Kalinin, je v sled starosti in bolehnosti odstopil in za novega pred- sednika je bil izvoljen Nikolaj Miha- lovič Švernik. Rojen je bil leta 1888 in postal aktiven v sociali- stičnem gibanju v carski Rusiji že v mladosti. Od l. 1930 do 1944 je bil glavni tajnik vsesovjet- ske zveze delavskih strokovnih unij. Bil je že v mnogih drugih odgovornih službah.

Kalinin, eden izmed original- nih boljševikov, ki so ustanav- ljali Sovjetsko unijo, je bil pred- sednik 27 let, torej skoro od za- četka.

Nedavno izvoljeni vrhovni sovj. svet ali parlament, ki je prišel zasedanjem v prvi polovici marca, po svetu ni dobil mnogo pozornosti. Ker je bila ta obrnena zgolj na spore med zavezniški radi Perzije, Mandžurije, tržaškega vprašanja in prej pa je kapitalistični tisk posebno v Zed. državah pisal s kričečimi naslovi in s slikami po cele strani o ustoličenju novih kardina- lov v Rimu.

O novem parlamentu Sovj. unije se je večina listov obregala, da to sploh parlament ni, nego velika skupščina delegatov ene stranke, ki so prišli v Mos- kvo ploskati in potrditi vse, kar jim predloži vlada.

Birokracija v Evropi še vedno brez smisla za ljudske koristi

Gornji naslov se v glavnem nanaša na Francijo, a je položaj v večini dežel v Evropi enak kot v Franciji. List "Aurore" v Pa- rizu v izdaji z dne 19. marca na- števa, kako je v skladišču v New Yorku bilo uničenih 480 ton ob- leke, nabrane med ameriškim vrehivalstvom v pomoč Franciji, vsled vlage in razjedene od podgan in moljev.

Isti list ugotavlja, da mini- strstvo za rekonstrukcijo Fran- cij, ki mu načeljuje Francis Billouix, in pa ministrstvo za javno zdravstvo pod načelstvom Henri Lonchambona zanemar- jata vse njune naloge in da se niti ne brigata za potrebno raz- delitev potrebščin, ki leže in se kvarijo v skladiščih. Tako je bilo uničenih vsled zanemarja- nja dolžnosti veliko valoge riža, medu, leče, biskutov in drugih živil, ki so jih potem pometali v odvodne kanale. In promet je pod vodstvom nesposobnih, le- nih birokratov, ves iz reda ter silovito potraten.

Časopis "Franc-Tireur" za- hteva popolno reformacijo v mi- nistrstvu za prehrano, oziroma, da se ga odpravi in ministra Henrja Lonchambona odsta- vi. Pravi, da samo njegova ad- ministracija uposljuje 25.000 bi- rokratov, ima za urade 19 stavb in plače ter njeni drugi stroški znašajo \$25.000.000 na leto. "Franc-Tireur" navaja, da je bilo vsled brezbržnosti te biro- kracije uničenih v prevlačnih skladiščih 13.000 ton sladkorja in pa 800 ton ameriških rezerv, ki so gnile na pomolih v Mar- seillesu. Vse to blago so potem "zdompali" v morje... Pokvar- jenega je bilo vsled zanemarje- nosti tudi 52.000 ton kave. Fran- coska nakupovalna komisija v New Yorku šteje po virih, ki jih navajata omenjena in drugi li- sti, par sto oseb. Žive v dragih hotelih, kupujejo kar tja ven- dan, ne da bi se kaj brigali, kak- šne kakovosti so živila, ki so jih nakupili, in pa kdaj in kako bo- do poslana v Francijo. N. pr. mesa so nakupili po fotografič- nih posnetkih, kakršne vidite v barvnih reklamah v raznih ameriških revijah.

"Franc-Tireur" piše, da se meročajne nakupovalne oblasti trudijo dobiti v Francijo v ne- pokvarjenem stanju le taka ži- vila, ki si jih morejo privoščiti samo bogataši in pa bogati tuji v Parizu.

Eden izmed sklepov poslan- cev je, da se bo svet ljudskih komisarjev v bodoče imenoval ministrski svet, kakor drugod v Evropi. Za premijerja je bil zno- va odobren Josef Stalin in Mo- lotov bo še minister za zunanje zadeve.

Govorov in poročil je bilo na tem zasedanju novega parla- menta mnogo, a debat, kakršne so v običaju v parlamentih za- padne demokracije ni bilo.

Silen udarec je to nižanje na- kupne vrednosti dolarja poseb- no za stare ljudi, ki so odvisni od prihrankov in pokojnin. In na vsaka zavarovalnica je toli- ko manj vredna, v kolikor je nakupna vrednost dolarja zni- žana.

Tako smo torej "srečno" pri- jadrali iz vojne in iz zadnje de- presije nazaj v "stare dobre ča- se", kakršni so bili pod Hardin- gom, Coolidgem in Hooverom, le da bo po sedanjih kriza — ka- dar nastane, in nastala bo prav gotovo — še hujša kakor pa je bila "zadnja" depresija. In v nji bodo prizadeti tudi tisti, ki imajo "real estate", kakor so bili v prejšnji oziroma v "zad- nji" krizi.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Vojne ni še konec. Kajti ko so ameriški protestanti in liberalci pokojnega predsednika Roose- velta kritizirali, čemu je poslal prvič v zgodovini te dežele urad- nega poslanika k papežu, da se tam kot ameriški neuradni em- basador stalno naseli, je odgo- voril, da je to storil zaradi voj- nih nujnosti. To se pravi, zato, da bo nekdo naših med vatican- sko diplomacijo, ki bo o nji za- upno poročal v Washington, kaj in kako. Tam so bili one dni za- eno poslanik Japonske, pa za- stopnika Hitlerja in Mussolini- ja, kitajski poslanik, ambasador fašistične Španije, vichyske Francije in sploh še cela arma- da drugih intrigantov, poslana tja od svojih vlad od vsepovsod po svetu. Roosevelt si je izbral za svojega osebnega poslanika pri papežu bogataša Myrona Tylorja, protestanta po veri, bivšega predsednika jeklarske- ga trusta, ki naj bi zastopal "na- še interese" pri Sveti stolici. Ve- liko ljudi v tej deželi je takrat to postopanje predsednika, ki se je po veri tudi prišteval med protestante, kritiziralo. Pa si la- hko predstavimo, kaj jim je od- vrnil v pojasnilo, kadar so se oglasili pri njemu. N. pr. prav po pravici jim je lahko dejal, da je bil Vatikan one dni poleg Stockholma in Lisbone glavno torišče mednarodne diplomaci- je. (Lahko bi bil dodal, da je bil tudi glavno gnezdo intrig.) Bilo bi škoda, če bi Zed. države ne bile zastopane v nji. In ker po ustavi nimamo pravice pošiljati uradnega poslanca k papežu, ker je le predstavnik cerkve, se je Roosevelt temu izognil pod izgovorom vojnih nujnosti, češ, da je Taylor le njegov osebni delegat ne pa zastopnik ameri- ške vlade.

Predsednik Truman je poslal Taylorja nedavno nazaj v Vati- kan v enako službo, kot mu jo je dal Roosevelt, čeprav je voj- ne že precej mesecev konec. Ni pa še kajpada mednarodnim in- trigam nikjer videti konca. Ko je Taylor iz Vatikana odšel, je pustil tam svoj štab. Torej v resnici nismo bili obenkrat, od- kar se je Roosevelt odločil za zastopnika v Vatikanu, tam brez zastopstva. Vprašanje je: Ali smo zastopani v Vatikanu zara- di obrambe vere — in KATERE vere — ali pa samo vsled POLI- TIČNIH razgovorov?

Kardinal Spellman v New Yorku slovi za enega naših glav- nih klerikov, ki ima v držav- nem departmentu — ali pa ga je imel — nič koliko vpliva. In ob enem slovi za prijatelja klerofa- sizma in za sovražnika "komu- nizmu". Vzrok, da to označbo devamo v narekvaj je, ker je tem ljudem "komunizem" vse, kar je proti staremu redu in za napredek. "Komuni-" ali pa "sopotnik" jim je vsakdo, bodisi v zveznih uradih, v kongresu ali pa med navadnimi ljudmi, ki delujejo za socialni preobrat — pa bodisi še tako po demokra- tičnih načelih.

Henry Wallace je proti vojni z Rusijo in je to odločno pouda- ril. A ob enem je dal vladujo- čim v Moskvi razumeti, da je treba volje za spravljivost tudi na njihovi strani. Ako se v Mo- skvi prenegajo, bodo morali tu- di prijatelji Sovj. unije, kot so Wallace, Ickes, senator Pepper in vsi drugi proti njim, namreč če nastane vojna med kapita- lizmom in boljševizmom. To bo katastrofa. Je dobro, da bi Wal- lace to še bolj poudaril, kot pa je v svojem nedavnem govoru.

Civilno vojno med dvema ekonomskima sistemoma ne bo mogoče zaključiti s premirjem in trajnim mirom, a lahko se jo nadaljuje tako, kot svetujejo mnogi pristaši ameriškega kapita- lizma: Tekmujmo z Rusijo, da uvidimo, ali naša gospodarska uredba lahko boljše služi ljud- stvu in miru, ali sovsjetska? Zal, da nihče ne verjame v "mirno tekmo" med sistemoma, ki sta si nasprotna s temelja, in vrh tega so tu še silni sporni impe- rialistični in pa politični motivi. Miru v takih okoliščinah ne bi mogel nihče zavarovati, niti an- glo-ameriška zveza.

Unijatska cerkev v Ukrajini, ki je pripadala rimsko-katoliški cerkvi in se podvrgla avtoriteti rimskega papeža že leta 1596, se je ločila od Rima in se pri- družila nazaj pravoslavju. Še težji udarec rimski cerkvi pa se (Nadaljevanje na 2. strani.)

NAŠEMU GIBANJU SE OBETA NA VSEH POLJIH ČEZDALJE VEČ AKTIVNOSTI

Naš letošnji Ameriški družinski koledar je zares knjiga, ne koledar, in to mnenje ima dokaz v naroči- lih in pa v mnenjih onih, ki ga razpečavajo.

Takozvana "zamuda" torej sploh ni bila zamuda, če upoštevamo, da je bilo treba na gradivo čakati do konca leta, ker smo hoteli knjigo napolniti s prvovrst- nim čtivom.

Pri tem je treba upoštevati silno slabe pošne zve- ze med nami in starim krajem, ki se še niso izboljšale, posebno kar se tiskovin tiče.

Majski Glas letos ne bo izšel. Vzrokov je mnogo in bodo pojasnjeni v zapisniku prihodnje seje uprav- nega odbora. Glavni je, da vsled zamude s Koledar- jem ni bilo časa pripraviti kampanje zanj. Drugi je, da moramo že sedaj plačevati za Proletarca na šestih straneh v tiskarni po nekaj ur na teden za delo tiskar- jev čas in pol, torej bi potemtakem ne bilo mogoče iz- dati Majskega glasa v teh okoliščinah za ceno, kakr- šno bi mi zmogli. V tiskarni SNPJ, kjer smo tiskali Majski glas do lani, od kar smo se z njim izselili iz Na- rodne tiskarne, so prav tako v stiski za delavce. Poleg je še vedno tu kriza pri dobavah tiskovnega papirja — menda še težja, kakor lani. Urednik je obljubil, da bo Majski glas izšel sredi aprila in res je dobil že mnogo gradiva zanj. A upravnik je še vedno zaposlen z raz- pošiljanjem koledarja, z listom in oglasi.

Prav gotovo je, da bo šlo naše delo dalje kot od kar ta list izhaja. Storjeni so koraki, da pospešimo naše aktivnosti na prosvetnem polju. Potrebno bo eksekutivno JSZ izpopolniti, da bo mogla čimuspješne- je delovati do prihodnjega zbora JSZ in Prosvetne matice. Seznam pod naslovoma "Agitatorji na delu" in "Tiskovnega sklada" pa nam dokazujejo, da je Proletarec bil in je na pravi poti.

TA ŠTEVILKA

je izšla

POVEČANA

na osem strani.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zalta
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Progresivna stranka v Wisconsinu nauk, da polovičarski liberalizem ne zadostuje

Progresivna stranka v Wisconsinu je bila privatna politična posest bratov Roberta in Philipa ter njune sestre Suzane La Follette. Ustanovili so jo leta 1934 na konvenciji progresivcev, ki so prej delovali v republikanski stranki. Fond du Lac, kjer se je to zborovanje vršilo, je bil takrat točka pozornosti vse ameriške javnosti. Kajti Robert in Philip La Follette ter njuna sestra Suzane so bili po vsi deželi znani progresivci, bojeviti v svojih liberalnih nazorih in vredni nasledniki svojega slovitega očeta. On se je zadnjič spustil v borbo proti starima strankama leta 1924, ko je kandidiral neodvisno, s pomočjo unij železničarjev, socialistične stranke in drugih naprednih skupin za predsednika Zed. držav. Dobil pa je vzlic veliki kampanji samo okrog pet milijonov glasov, zmagoviti kandidat republikanske stranke Coolidge nad 16 milijonov in demokrat Davis blizu osem in pol milijona. Ta rezultat je starega La Folletteja jako potrl, ob enem pa razočaral tudi unije železničarjev, katere so La Folletteja najbolj podpirali. Po volitvah so se umaknile obljubi ustanovitvi novo stranke in se vrnil v staro taktiko nagrajevanja prijateljev unij in za "štrafjanje" nasprotnikov organiziranega delavstva. La Follette, ki je bil že v kampanji za predsednika rahlega zdravlja, je po volitvah zbolel in preminul.

Njegovo delo sta nadaljevala sinova Robert ml. in Philip, ki ju je oče za politične aktivnosti dobro stenoval. Delovala sta po volitvah 1924 še kakih deset let v republikanski stranki, nato pa se odločila za novo stranko s skoz in skoz liberalnim programom ali platformo. Za svoj politični delokrog si je ob ustanovitvi določila le državo Wisconsin, kjer so njeni politiki že imeli politično moč. Ni bilo dolgo, ko je zmagovala s svojimi kandidati v kongresnih okrajih, dobila governorja, večino v legislaturi in njen glavni vodja Robert La Follette je zmagoval v zvezni senat brez posebnih težav.

To je trajalo nekaj let. Program, ki si ga je zamislila progresivna stranka, je bil v legislaturi sprejet skoro do cela. Ampak ker se je nanašal ob enem na vse Zed. države, a odobren je bil samo v Wisconsinu, je le malo zalegel.

Težko je še tako napredni, ali magari socialistični stranki uveljaviti kaj prida svojega programa, ako zmagala so v eni državi ali provinciji. To vidimo n. pr. v provinci Saskatchewan v Kanadi, kjer so socialisti (Co-operative Commonwealth Federation) na krmilu že par let, pa ne morejo uveljaviti svojega programa, razen kolikor ga lahko zgolj v lokalnih zadevah. Točke njihovega programa glede transportacijskih, produktivnih in distributivnih sredstev se bi moglo uveljaviti le z zmago delavstva v vsi Kanadi. Isto velja za program kake ljudske stranke v posamezni državi ameriške unije. To smo videli v Minnesoti, svoječasno v Severni Dakoti in nato v Wisconsinu.

Hiba liberalnih strank v Zed. državah je bila posebno v tem, da si ni nobena upala zavzeti se za socialistični ekonomski program. Navduševalo se je zgolj za socialne reforme in za borbo proti trutost. Ko je prišel leta 1933 Roosevelt v Belo hišo in po svoje dramatičaril program za socialne reforme — takozvani "new deal" — je izpodbil tla drugim progresivnim skupinam, ker so pač delovale le v svojih okoliših, dočim je predsednik Roosevelt obljubil izvedbo svojega programa v vseh Zed. državah.

Tako je Rooseveltova demokratska stranka v Wisconsinu po dolgem času spet dobila nekaj tal in parkrat pridobila tudi mnogo mandatov. A ker tudi njegov program ni pomenil mnogo drugega kakor le omiljenje pomankanja med milijoni brezposelnih, se je "sentiment" mase v Wisconsinu spet zaobrnil po vetru in rezultat je bil, da je progresivna stranka šla nagloma navzdol, republikanska pa zmagovala in sicer ne s kakšnimi liberalnimi temevč reakcionarnimi kandidati. Demokratska stranka se je v teh okoliščinah mučila nadomestiti progresivno z oglašanjem sebe ter Roosevelta in njegovega liberalizma ter ljubezni do "navadnega človeka". Nji se je pridružil tudi bivši milwauški župan D. W. Hoan, Andrew Biemiller in precej drugih socialistov, največ pa jih je šlo k progresivcem.

Na poslednji konvenciji progresivne stranke v mestu Portage v Wisconsinu je senator La Follette skušal ostati v vprašanju bodočnosti svoje politične organizacije v ozadju, ker je večino delegatov že v naprej pridobil za povratek v republikansko stranko. A končno je bil le primoran, da naj pove, kaj misli.

Dejal je, da ker spada med praktične idealiste, ne med naivne sanjače in zamaknjence, je uvidel, da je treba politično črto spremeniti in zato je za povratek v republikansko stranko. "Kaj pomeni, če imaš dobre namene in fine principe, ako jih ne moreš uveljaviti! Torej si je treba najti pota, po katerih boš cilje tudi dosegel, ne samo sanjal o njih!"

Tako je končala stranka, o kateri so liberalci pred dvanajstimi leti mislili, da bo sijajno uspevala. Na konvenciji v Portageu je samo 77 delegatov glasovalo, da naj se jo ohrani v eni ali drugi obliki, 51 delegatov je bilo za pridruženje k demokratski stranki, trije za združenje s socialistično stranko in 284 — torej ogromna večina, da se jo potopi v republikanski stranki.

V tej deželi prevladuje mnenje, da je to dvostrankarska država in zato so poskusi s tretjimi strankami brez smisla.

Motijo se v tem, ker to, kar imenujemo dvostrankarski sistem, je v resnici le ENA STRANKA, ki deluje pod dvema fir-

GORNJE JE SKUPINA BEGUNSKIH OTROK iz Evrope, iz židovskih logarjev v Nemčiji, ki so dobili zavetje v tej deželi, dokler si ne najdejo po ureditvi stalnega bivališča.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Zaključek ocene in pripombe

Urednik je moji oceni o Kristanovi zbirki postavil piko, ampak — ojej! — prezgodaj, kajti jaz še nisem končala. Uvidevam pa, da te vrste nadaljevanja v tedenskih listih niso priporočljiva, ker se vse preveč zavleče. Sploh je celotna podana stvar zmerom boljša in učinkovitejša, nego pa v kosih podana. Pa kar je, je. Človek ni nikoli dovolj moder.

Se dveh črtic v zbirki, ki jo je izdala Prosvetna matica, se mi je dotakniti.

V "Nevesti iz starega kraja" nam pisatelj predstavi mladenko, ki je poosobljeno potrdilo stare rečenice, da je na svetu edinole sprememba — stalna. Kolo razvoja ali napredka, če že hočete, ni povsod enake veljave in tudi se ne suče povsod z isto brzino, toda suče se vendarle. S seboj odnaša in pokopava pod sabo marsikaj zastarelega, na površje pa prinaša mnogokaj novega — dobrega in slabega.

Kar se bivše stare Avstrije tiče, bo bolj na mestu, če ne govorimo o kolesu napredka, marveč samo o kolescu — kadarkoli imamo naše pokrajine v mislih. Pa še to kolesce se je vrtelo počasi, tako počasi, da se je zdelo, kakor da ima betonsko težo in treba je bilo včasih po pol stoletja, da se je sploh poznalo kaj vidne spremembe.

Izkrtačile in poglale so ga nekoč posledice francoske revolucije, in zburkanost leta 1848. mu je bila olje. Toda le za svoja korita brižni cesarski frakirji so imeli zmerom dovolj peska za podpisavanje...

V kraljevski Jugoslaviji se ni dosti spremenilo. Bilo je obetanj, bilo je volje — izvršilo se je pa le malo. Z drugimi besedami: Gora se je tresla, a rodila se je samo miš — kajti v deželi je imel prvo in zadnjo besedo zopet le frak in fraku sorodni črni plašč.

Tako so bili naši Amerikanci vajeni, da so našli v stari domovini vse tako, kot je bilo pred desetimi, dvajsetimi in več leti, ko so zapustili domačo grudo. Tudi Frane Mankovac ni našel nikakršnih sprememb, ko se je bil vrnil v Dalmacijo na obisk. Edino čas se je bil zival v leta — staro je odmiralo in nekdanja deca so bili zdaj že fantje in dekleta. Odrasla je detečje-mu krilec tudi Jelica, čije lepota je običala Franetu v spominu in okrog katere so se začele sukati bolj praktične nego romantične njegove misli. Naveličan svoje 'svobode' se je spomnil, "da potrebuje nekoliko reda, in tega brez žene ni... Saj

mama za en isti ekonomski sistem — to je, za KAPITALIZEM. Kadar se gre v kongresu za socialne predloge, ali za sprejem kake odredbe, ki naj bi bila batina na organizirano delavstvo, sta obe stranki eno. Kar je v njima progresivcev, pa so smatrani za nebodijih treba v obeh.

V Zed. državah je res mesta za dve stranki, v razmerah kakršne so Njmeč za demo-republikansko, ki že obstoji, čeprav se v volilnih kampanjah tepeta druga proti drugi, da sipata volilec pesek v oči; prava "druga" stranka pa bi lahko bila delavska, in jo bomo tudi dobili, čim se v unijah in v političnih uradih najde dovolj takih ljudi na odgovornih mestih, ki se ne bodo bali priznati, da so za socializem.

H koncu še to:

Etbin Kristan ni le dober pripovednik in izvrsten člankar, ampak je tudi dramatik in pesnik, kakršnih je malo. In škoda se mi zdi, da ni tale zbirka obširnejša. Brez dvoma ima v sedanjih razmerah in Prosvetna matica velike križe in težave, kot vsaka dobra stvar. Le tako si morem razlagati, da ni urednik vključil v to zbirko vsaj ene drame in pa dve, tri Kristanove pesnitve. Na primer pesem "Zevte", pa "Ludlow", ter "Po neustavni poti" — vse tri objavljene v Družinskem koledarju že leta 1917 — in vendar se čitajo, kakor da bi bile nalašč za to našo dobo ustvarjene, ko se je bil Ludlow po vsej Evropi in Aziji potisočiril.

Kakor tedaj, tako danes:

"Ugnana je — ubita ne žverina.

Po razvalinah bede je skakala.
Pijana zver, tuleča grozno zmago.
Ustrašena človečnost je bežala.
Vsi svetli cilji so za hip zbledeli,
vse žive nade v strahu so zamrle.
V obupu vztrepetalo je strem-ljenje."

Za deklamacije ne najdete lepših in primernejših pesmi.

In tako, dragi urednik, sedaj pa je res — pika.

Relifni paketi nov kšeft za raketirje

Urad za določanje cen v New Yorku je 27. feb. objavil poročilo o novoustanovljenih družbah, ki oglašajo pošiljanje relifnih paketov v od vojne ubožane evropske dežele. Dvanajst posameznikov in kompanij je bilo v New Yorku obtoženih in tiranih pred sodišče. Obtoženi so, da vzamejo od ljudi približno tri milijone dolarjev na leto za pošiljanje standardnih relifnih paketov gladijočim družinam v Evropi. Pošiljatelj računajo od \$2.50 do \$15 za paket in v reklamah označujejo, kaj vse dajo vanj za omejen znesek. Toda v resnici pa so pošiljali v njih blaga za veliko manj vrednosti in na vrh tega slabše kakovosti kot pa so ga označevali v reklamah. Tudi so goljufali pri poštnini in drugih pošiljalnih stroških in pa pri zavarovalnini.

Večina ljudi, ki so te pakete poslali skozi obtožene družbe, so revne ameriške družine, ki bi rade iz svojih skromnih sredstev svojem v starem kraju čimbolj pomagale, pa so jih brezvestneži ogoljufali, pravi urad za določanje cen (OPA).

PRVOMAJSKA PROSLAVA V SPRINGFIELDU

Springfield, Ill. — Klub št. 47 JSZ bo praznoval mednarodni delavski praznik Prvi maj prvo nedeljo v maju. Priredba se bo vršila popoldne v S. N. D.

Društvo št. 47 SNPJ pa bo obhajalo slavnost 40-letnice v nedeljo dne 19. maja. Zadnjo obletniško slavnost (35-letnico) je imelo pred petimi leti, ki jo je obogatel s svojimi točkami mešan pevski zbor "Sava" iz Chicaga. Tudi sedaj bi bilo dobro, če bi prišel, a razmere so se pač spremenile.

Vabimo vse, da se udeležite teh prireditev. — John Goršek.

Žurnalista ima dvoje oči in dvoje ušes zato, da dvakrat toliko vidi in sliši, kakor se zgodi. — Róda Roda.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

obeta iz Madžarske. Angleška časniška agencija Reuters je 15. marca iz Budimpešte poročala o delovanju katoliških menihov na Ogrskem za ustanovitev narodne (madžarske) katoliške cerkve, ki bo neodvisna od papeža in Rima. Slični glasovi prihajajo tudi iz katoliških vrst na Hrvaškem in Slovenskem. Pa iz Slovaškega in Češke ter Moravske. Ni čudno, da so v Vatikanu tako razhuden. Bilo bi sicer boljše, ako se bi mogel človek v svoji civiliziranosti toliko dvigniti, da bi mu cerkev s svojimi starinskimi pravljicami ne bila več potrebna, toda za enkrat se to še ne zgodi. Je pa gotovo, da nastanejo v tej dobi nove verske "reformacije", ki bodo stare cerkveno strukturo jako pretresle.

Demokracija v Belgiji gre ves čas, od kar je (Belgija) osvobojena, skozi težke preizkušnje. Ko so bili Nemci izgnani, so hoteli v Belgiji zagospodovati Angleži, ker jo smatrajo za deželo njihove krila. Ko so se levčarski krogi takrat navdušili za preobrat iz starega sistema v nekaj novega, sodobnega, so jim angleški tanki zastavili pot. Nato se je belgijsko ljudstvo umirilo, in začelo na vso moč delati. Tako si je Belgija z angleško in ameriško pomočjo v tej kratki dobi opomogla bolj kot katerikoli druga okupirana dežela v Evropi. Ko se je ustallila, je vlada razpisala volitve v parlament. Klerikalci so izšli iz njih prvenstvena stranka. Socialdemokrati so bili potisnjeni po številu mandatov na drugo mesto. Poleg teh dveh so zastopane z nekaj poslanci razne manjše stranke. Ko je bilo treba sestaviti novo vlado, je bil mandat poverjen klerikalcem, ki so največja stranka, a ni dobila opore v nobeni drugi stranki. Nalogo je morala odstopiti socialistom, ki so skupno s komunisti skušali ustvariti večinsko vlado. A večina je bila nezadovoljna in že pri prvem glasovanju je bilo razvidno, da ne bo šlo. Socialist Paul Henri Spaak? ki je ob enem predsednik združenih narodov, je s svojim novim kabinetom vred resigniral, kajti za zaupnico njegovemu ministrstvu so glasovali le socialisti in komunisti, liberalci so se glasovanja vzdržali, klerikalci pa so glasovali proti. Slednji zahtevajo nazaj kralja Leopolda, socialisti in komunisti pa so proti. A glavna razlika med klerikalci in levčarji je kajpada program — eden za stari red, drugi proti. Slično je bilo tudi po vojni št. I., pa so cincali sem in tja in izgleda, da bodo znova. Če levčarji ne postanejo odločni, jih bodo klerikalci v drugič — s kakim fašističnim, navidezno socialno doječim programom, še bolj omamili in nabili.

Pij XII. je nedavno s posebno poslanico italijanskemu ljudstvu, in s tem katoličanom vsega sveta, poudaril, da vernikom ne sme biti vseeno, kako kakšne volitve izpadejo, temveč se jih morajo udeležiti in pri tem tudi vedeti, zakaj. To pomeni, da bo klerikalizem v politiki postal še bolj agresiven kot pa je bil v zadnjih petdeset letih.

V Italiji bodo imeli 2. junija volitve v konstituanto, ako se do tedaj kaj nepredvidenega ne dogodi. V njih se bo šlo tudi o vprašanju oblike vlade. Prestolonaslednik Umberto, ki sedaj opravlja kraljevske posle, je dejal, da kar se njega tiče, se bo ravnal po ljudski volji. Ako je narod v večini za monarhijo, dobro; če za republiko, kar se Umberta tiče, tudi dobro. To je zelo demokratično rečeno. Toda od kar je Italija osvobodjena, so rojalisti vztrajno na delu, da monarhistični sistem obvarujejo in s tem privilegije, ki so glavni krivec nesreče italijanskega naroda.

Trst naj bo sedma republika federativne Jugoslavije. To je zahteva Tržačanov, ne samo Slovencev in ostalih Jugoslovancev. Ne posamezni poročevalci ameriških listov in radia, ne italijanska propaganda, ne zavezniška vojaška vlada ne more ta isti dejstva, da je ogromna večina prebivalstva takozvane Julijske krajine za pridruženje k Jugoslaviji. Vzlic temu se zdi, da je sedaj še večja nevarnost,

da se to ne zgodi, kakor pa je bila na mirovni konferenci v Versaillesu.

Winston Churchill je v Fultonu, Mo., govoril o železni zavesi, ki je zadržala Evropo v svoje ozadje vse od mest v bivši Prusiji pa do Trsta. In je dal razumeti, da za tem zastorom vlada teror in pa da se za njim ustvarja nova nevarnost civilizaciji, za kakršno je krščanski svet. Ker se anglosaška rasa smatra za najbolj krščansko civilizirano, se naj združi v enotno militaristično in moralno silo, ki bisti železni zastor dvignila in "igralcem" v ozadju ukazala, naj se poberejo... Miru — ne v diplomaciji, ne drugačnega, torej še dolgo ne bo...

Demokracija je beseda, ali definicija, ki je sedaj čezdalje bolj brez prave definicije. V Moskvi jo tolmačijo po svoje, Angleži po svoje, Churchill še posebno po svoje in tudi v Washingtonu smatrajo, da je demokracija mogoča le, če je znajo spojeni tudi kapitalistični sistem. Franco izvaja, da so oboji smešni. Arabski glavarji pa si razlagajo svobodo in demokracijo, tako, da je svoboda le to, če smejo oni svobodno izkoristiti svoje podanike in služiti proti "odškodninam" korporacijam demokracičnih dežel, ali kakršnih že, ki imajo oljne, rudniške in trgovske koncesije v njihovih državah. In za čisto pravilno smatrajo, če potem skupno s korporacijami krote "bandite" in "rdečkarje", ki se upirajo ostati v zasužnjenju.

Ferenc Szlasi, ki je bil v času nazijske okupacije predsednik madžarske vlade, in trije drugi njegovi tovariši so bili v Budimpešti obsojeni in smrti. Življenje jim je bilo vzeto po madžarskem načinu. Pravilo je, da se da obsojenec zanjko na vrat in rabelj jo polagoma zateguje. Obesanje je nagla smrt. Pokončavanje življenja s počasnim zadrgnjenjem ni. AP poroča, da ko so te štiri obsojence spravljali ob življenje, je masa dvanajst tisoč ljudi, ki je bila priča prizoru, vriskala in se radovala pokončavanja vojnih zločincev. Ampak če bi bil Hitler zmagal, kdo ve, če ne bi prav ta masa bila še bolj navdušena ob pozdravljanju istih ljudi, ker bi oni ostali v vladi in se predstavljali za "sotovaršev v zmagi"! Tako se je vedno dogajalo prej. Upajmo, da bodo sedanji preobrati v Evropi odpravili vzroke tudi za to človeško slabost.

Senator Pepper je svojim kritikom v senatu in drugim odgovoril, da oni smatrajo za lojalne Američane samo tiste, ki so zoper Rusijo, a čim rečeš zanj prijateljsko besedo, si pa ožmerjan za "komunisto" in za "nezvestega" Zed. državam. Tako je in tako bo, ker to je boj ne samo med Rusijo in Zed. državami kot takimi, temveč predvsem borba med dvema ekono-

(Konec na 7. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Le kako se državniki ne morejo odvaditi starodavnega bahanja, da se bodo borili s sovražnikom "do zadnjega moža", to mi nikakor ne gre v glavo! Nedavno je to izjavil na naslov Rusije neki turški minister, par tednov prej pa iznosil vojni minister, ki pa se je pozneje spametoval in pojasnil, da njegovo izjavo časnikarji napačno tolmačili. Ako bi bili državniki v svojih pretnjah z borbo "do zadnjega moža" iskreni, bi tvegali v vojni tudi svoja življenja, ne samo življenja navadnih ljudi!

Help Wanted**WOMEN - GIRLS**
TO MAKE SANDWICHES

Experience not Necessary
We will teach you
5 Day Week
FURNISH UNIFORMS
Pleasant Working Conditions
Apply
723 W. RANDOLPH ST.

WE NEED

Experienced Foreman & Production Man
for Men's Mackinaws and Sporting Outfits
Give your previous employ. experience, pay, references & other necessary information
Steady Job. 52 weeks a year.
Write
Green Bay Clothing Manufacturers, Inc.
GREEN BAY, WIS.

GIRL - CLERK

For Bookkeeping Department
Steady Job. Good Pay to Start
Chance for Advancement
Near Union Station
Call A. BACHINI
Web. 2800
Graybar Electric Co.

- WOMAN -**SECOND COOK**

Also a Helper. — Clean Place to Work. — Room and Board
Busses direct to Lawrence and Western Ave.
Apply
UNION HOTEL
WHEELING, ILL.
Tel. Wheeling 10

Experienced Operators

On Needle Singer Sewing Machine. — Good Pay
Free sick and life insurance
Paid vacation. Good working Conditions
Dixler Sportswear Co.
234 SOUTH MARKET

- WOMEN -
FOR WORK ON UNDERGARMENTS

Pleasant Work — Good Pay
Chance for Advancement
Hirsch Women's Wear
3215 LINCOLN AVENUE
Ask for Mr. J. KALISH
or Mr. H. B. HIRSCH

Stenographers

ALL AROUND OFFICE WORK
IMPERIAL PAPER & COLOR CORP.
3801 S. Ashland Avenue
Telephone Laf. 4900

- GIRLS -

LIGHT FACTORY WORK
ESSENTIAL PLANT
Steady Work — Good Pay
METAL DECORATING & MFG. CO.
4633 WEST GLADYS
AUSTIN 7667

WOMEN AND GIRLS
light assembly work. Seating work. Also exper. Power Mach. operators. Good wages to start, plus production bonus.
REGAL MFG. CO.
3203 E. Elston Jun. 4472-3

HANDY MAN

Wanted for a Factory
Steady work
Call at
1903 WEST DIVISION ST.

WORK FOR WOMEN
Day or night in Sandwich Shop
Must speak English. — Apply at nearest

WHITE TOWER

or at 422 E. GRAND AVENUE
GIRL
for Light, Clean Work. Experience not necessary. Excellent working conditions.
Good Pay
SPAULDING & CO.
950 N. Michigan Ave.

Help Wanted**- MEN -**
EX-SERVICE MEN

Are Needed in an Important Industry
STEADY JOB
GOOD PAY
Pleasant Working Conditions
BALFRE BROS.
4234 WEST TAYLOR ST.

MEN - VETERANS

Most essential industry needs men for storage house, trucks and unloading cars
48 HOUR WEEK
80c Per Hour for Start
Time and 1/2 after 40 hours
American Field Seed Co.
1929 WEST 43rd STREET

- M A N -

FOR SHIPPING AND RECEIVING IN STEEL WAREHOUSE
No Experience Necessary
Jessop Steel Co.
1742 CARROLL
Sac. 1383

BINDERY GIRLS

With or without experience, for inserting and light table work. Also Experienced Girls on glueing machines; pleasant working conditions. Good starting salary. Permanent. Free hospitalization insurance. Time and one-half over 40 hours.
Shelby Craft Co.
2734 W. SUPERIOR ST.

- GIRLS -

LIGHT FACTORY WORK
\$22 TO START
Piece work after learning, pays \$30 to \$35. — Five day, 40 hour week. Steady work.
PROGRESS FEATHER CO.
657 WEST LAKE STREET

Bakery Salesgirls

Steady—Hours 10 to 6
NO SUNDAYS
Good Salary and Meals
See MISS CERUTTA
EITEL BAKERY
130 SO. CLARK STREET

Girls Wanted at Once
PERMANENT POSITIONS

Office detail and cashing
NEAT HANDWRITING THROUGH WORKER
Salary \$30 Per Week
Pleasant Working Conditions
Apply
ROBINSON
233 SO. STATE STREET

Freight Handlers

See us now for that steady job you've been looking for
UNION SCALE
Apply
CAMPBELL,
66 EXPRESS INC.
739 WEST MONROE

Business Help and General Workers
Reliable Packing Co.
1440 West 14th Street
See Mr. John Thompson

Stenographer

General Office work. — Good Salary. — Permanent Position
Pleasant Working Conditions
Globe Steel Tubes Co.
8 S. MICHIGAN — FRA. 5280

GIRLS - WOMEN

With or without Experience for a new Egg Breaking Plant. — Good hours and good salary.
2129 W. 39th St., 2. fl.
Call after Tuesday

Maids Wanted at Once
With or without Experience. — Salary \$90. Good Tips — Hrs 8 to 3 or 9 to 4. — No Sundays.
Apply POINSETTIA HOTEL,
5528 Hyde Park Blvd.

Help Wanted**WIRE WORKERS**

ON CHANNEL IRON FRAME
ALSO IRON WORKERS
War Work — Good Salary
WESTERN IRON AND WIRE WORKS
951 WEST 18th PLACE
Canal 6442

Cleaning Men

PERMANENT POSITION
Store Hours
Apply Personnel Office
Lower Floors
Madigan Bros.
4030 WEST MADISON

GIRLS - WOMEN

LIGHT PACKING WORK
ARRANGE YOUR WORKING HOURS, UP TO 48 HOURS WEEK
ROYCEMORE TOILETRIES, INC.
180 NORTH WACKER
or call RAN. 1720

ATTENTION!

Experienced Operators on Silk Lamp Shades — Here is a Post War Job — Highest Piece Work Rates
48 Hour Week — Time and 1/2 Overtime
Excellent Working Conditions
Marliss Mfg. Co.
825 SOUTH WABASH

OPERATORS

On Better Dresses. Also will Teach Apprentices
Steady Work — Good Pay
Excellent working conditions
Paid Vacations
Doctor Dress Co.
847 W. JACKSON BLVD.

Headermen Machinists
ALSO

GIRLS and WOMEN
MACHINE OPERATORS
BOSS BOLT & NUT CO.
3403 WEST 47th STREET

General Office Help

MEN OR WOMEN
FULL OR PART TIME
Pleasant Working Conditions
Griffin Wheel Co.
455 N. SACRAMENTO BLVD.
M. Bergerson Ked. 6793

STENOGRAPHERS

MAIL ROOM CLERKS
"Will Consider Beginners"
PAID VACATION
44 Hour Week
Excellent Working Conditions
E. I. DUPONT DE NEMOURS CO.
2100 NORTH ELSTON AVE.

Stenographer

Small office. Pleasant working conditions. 7 hour day, alternate Saturday mornings. — Apply Rhode Island Insurance Co., 175 W. Jackson Blvd. — Room A2142. Tel. HAR. 0540.

GIRLS

Good at figures. — 5 day week. Permanent. Pleasant working conditions.
Singer Sewing Mach. Co.
120 S State St. — 5th Floor

Bookkeeper - Typist

Opportunity for advancement. Five day week. — Daily News Bldg. General Mills, Inc. 500 W. Madison. Room 2300. Cen. 6171.

FILE CLERK

Beginner acceptable. 5 1/2 day week. 40 hours. Pleasant surroundings. Good pay. Excellent future. Lifshultz Fast Freight Co., 100 W. Monroe.

Help Wanted**Girls or Women**

for light essential factory work
Steady Position
Good Post War Future
Apply Immediately
MIDWESTERN RAYON AND DYEING CO.
1300 SO. INDIANA AVE.

Girls - Clerks

EXPERIENCED IN
Accounting & Typing
GENERAL OFFICE WORK
Steady with chance of promotion
201 South Water Street
or Phone HAY. 7900

DISHWASHERS (White)

Hours 11 to 3:30 — 5 Day Week
Good Salary — Permanent Job
Steady Work — Good Future for Dependable Girls
Apply
Oak Park High School Cafeteria
EAST AVENUE & ONTARIO
Phone Miss GRANDY
Village 6900

- MAID -

NEEDED AT ONCE
4 Room Apt. Hotel
GOOD PAY
KINGSTON APTS.
7515 KINGSTON
SAGINAW 2200

Girls - Women

NEEDED AS
"HAND SLIP SEWERS"
ON MEN'S NECKWEAR
Experienced or inexperienced
40 Hour Week; Time and One-half Over 40 Hours
Unlimited Earnings on Piece Work
POMEROY BROS.
411 S. Wells St. 8th floor

Girls - Women

LEARN TO SEW
CORSETS BY MACHINE
WE TEACH YOU
PAY WHILE LEARNING
Powell Corset Co.
913 W. VAN BUREN STREET

WE NEED
- MEN -

Clearing Stockyards
(70th St. near Harlem Ave)
GOOD PAY — PLENTY OVERTIME
Ask for GEORGE BALDENOU
Phone
Portsmouth 6440

Girls - Women

Needed As
INSPECTORS, PACKERS
In Our Shipping Department
GOOD HOURS
GOOD PAY
Beverly Ridge Cleaners
1708 WEST 95th STREET
Beverly 2400

JANITORS

wanted at once. \$158 to start. \$169 after one year. Steady. Excellent working conditions
Call at
Northwestern University
343 E. Chicago Ave.

POCKETMAKERS

on Ladies Slacks and Men Pants.
Excellent wages -
MIDWEST PANTS CO.
111 South Jefferson St.

EXPERIENCED PORTER

Steady work. 5 days, 40 hours week. 70c per hour to start. Excellent working cond. Blue Cross Hospital Plan
See Mr. Stroh
FAITHORN CORP.
Whl 2300 — 400 N. Rush St.

POCKETMAKERS

at once needed. \$1.50 per hour. Steady work. Pleasant working conditions. — Call at
Reed's Quality Clothes
70 West Lake Street

Help Wanted**WOMEN & GIRLS**

Wanted For Light, Interesting Factory Work
Day and Night Shift
PLASTIC BINDING CORP.
732 SO. SHERMAN STREET

TRANSPORT DRIVERS

(Experienced Preferred)
Double and Semi-Trailers
City and Suburban Deliveries
Martin Oil Co.
1621 SO. WESTERN AVENUE

MEN - VETERANS

Most essential industry needs
PAINT MAKERS
ALSO LABORERS
FINE AFTER-WAR FUTURE
PLENTY OVERTIME
JOHN G. CARLSON & CO.
1446 WEST KINZIE
Haymarket 5454

Truck Drivers

STEADY RUN
TOP WAGES
(Evanston-Wilmette Delivery Experience Only)
J. F. MARTIN CARTAGE CO.
712 SOUTH RACINE AVE.

PACKERS

(Experienced)
STEADY WORK
See Mr. A. P. SMITH
Room 100
GENERAL ELECTRIC SUPPLY CORP.
845 SO. CLINTON STREET

MESSENGERS

MEN OR BOYS
FOR PHOTO ENGRAVING PLANT
Time and One-half after 40 Hours
COLLINS & ALEXANDER
65 E. SOUTH WATER ST.

Attention Ex-Service Men

MEN FOR SHIPPING ROOM
Nice clean working conditions
Good Pay — Steady Work
Experience Preferred But Not Necessary
5 Day Week — No Saturday
DIAMON BLITZ CO.
206 SO. MARKET STREET

Power Machine Operators

(COLORED)
Highest Piece Work Prices Paid
See MR. BRENNER
BEN GREENBERG & BROS.
2911 SO. LA SALLE STREET

TOOL CRIB ATTENDANT

wanted. Elderly man with experience in Machine shop preferred. 49 1/2 hours week.
REICHEL & DREWS
452 North Ashland

Experienced Benchworkers

wanted, to layout and assemble machine. Steady work. 49 1/2 hours week
REICHEL & DREWS
452 North Ashland

JANITOR

for office building. Man preferred, who did superwise other janitors.
U. S. STEEL SUPPLY CO.
1684 North Throop Street

BENCH HANDS

Grinders and Castingsparts
Good Wages — Permanent Positions
JIFFY STEAMER CO.
1236 South State Street

Help Wanted**SHOE REPAIR MEN.**

Experienced shoe repair men for positions as managers, jack men, finishers, etc.
Good Salaries
Pleasant working Conditions
All openings are out of town
Public Shoe Service Corp.
325-WEST ADAMS STREET

WE NEED

- MEN -
and War Veterans
Various Work in Shop
Satisfactory Salary
Overtime Work
ADVANCE POLISHING WHEELS, Inc.
844 WEST 49th PLACE

Girls - Women

FOR
Envelope Folding Machines
STAYING, COVERING AND SANDS WRAPPING MACHINE
Steady Work — Good Pay
Karolton Envelope Co.
1521 WEST HARRISON

Inside Dairy Workers

Good Salary — Vacation with Pay — Group Insurance Plan
BOWMAN DAIRY CO.
See Managers
140 WEST ONTARIO
4125 NORTH KOSTNER
4149 SOUTH STATE
7524 Central Ave., River Forest, Ill.

- BOYS -

Wanted for
LIGHT WORK
Day Shift
PLASTIC BINDING CORP.
732 SO. SHERMAN STREET

Office Clerks - 3

PERMANENT POSITION
ESSENTIAL INDUSTRY
Steady Job — Good Pay
Apply
Hayes Freight Lines
2432 SO. CANAL
Victory 4900

SHIPPING ROOM

PACKERS AND HELPERS
Men for packing and boxing small parts; essential war industry; light work; post-war future
Ask for
MR. J. CUTRELL
732 South Sherman

WOMEN & GIRLS

We Have Immediate Vacancies for
BAKERY SALESLADIES
Pleasant Working Conditions
Near All Transportation
Apply At Once
STRICKLANDS
712 LAKE STREET
OAK PARK

FINISHERS

(In Furniture Factory)
Pleasant working conditions. (Free Hospitalization Ins.)
AMBER FURNITURE CO.
3100 Lincoln

CABINET MAKER

(Experienced)
JOSEPH M. BARTELS & CO.
814 N. Franklin St.
3rd Floor

TYPIST

Steady. — Good Pay. — (Close to N. W. & Union Stations. — 5 days, 37 1/2 hours. —
PREHLER ELECTRICAL INSULATION CO.
564 West Monroe

GIRLS—For bindery work. — Steady. Pleasant working conditions in printing plant. See Ann Muldoon on second floor.
Western Newspaper Union
210 S. Desplanes

Help Wanted**AUTO WASHER**

STEADY EXPERIENCED
GOOD WAGES
RIEGER
MOTOR LIVERY
2129 W. North Avenue
HUM. 0307

MEN - MEN

YOU ARE NEEDED
MAKING ICE CREAM
EXCELLENT WAGES
STEADY WORK
Good Humor Corp.
4649 ARMITAGE

GIRLS - WOMEN

MACHINE OPERATORS (Experienced)
PAJAMAS, GOWNS
HOUSE COATS
Vacation with Pay
Best Wages
Roseman Garment Co.
307 W. VAN BUREN ST.

Work in your neighborhood

Assemblers — Laborers
Machine Hands
Office Help
52 hour week; day work; vacation with pay; essential industry. Good transportation.
International Molding Machine Co.
2608-24 W. 16th STREET

- GIRL -

Wanted by Essential Industry
GENERAL OFFICE WORK
Detail Filing. Typing. Experience helpful but not necessary. We will teach beginners
PATTEN TRACTOR and EQUIPMENT CO.
1056 No. Kolmar Belmont 1240

- MEN -

EX-SERVICE MEN
ESSENTIAL INDUSTRY
We need at once General Stock Room Man for Shipments and Receiving
Also for general repair works
Good Pay
Gabriel Distributing Co.
2427 SO. MICHIGAN AVE.

GIRLS - WOMEN

YOU ARE NEEDED TO FILL UP ORDERS
GOOD PAY
5 DAYS A WEEK
See Mr. Gelber
Electric Corporation of America
222 W. MONROE

GIRLS - WOMEN

For Light Assembly Work and Packing. Full or Part Time
GLASCO PRODUCTS
111 North Canal Street
MOLDERS—CASTERS
Highest pay. Steady job. Pleasant working conditions. Good transportation. Apply to Mr. Felt Mastercrafts Mfg. Co., 216 N. Clinton St.

TYPIST for typing orders and other general office work; will teach person interested in a permanent position if necessary
Good opportunity & earnings.
Pyott Foundry & Machine Co.
Monroe 0294.

We now work 52 hours weekly. Time and one-half over 40 hrs.
GIRL OR WOMEN
to serve on tables. Meals and uniforms free. Ideal working conditions. Drexel 6737.

- B O Y -

16 Years to Learn Trade. — Prefer boy who knows California Case. Not essential.
Wax Plate Engraving Co.
607 S. Dearborn

TYPIST AND FILE CLERKS
Good salary. — 5 Day Week. Pleasant Surroundings.
Advancement
ACME FAST FREIGHT
608 S. Dearborn Street.

Help Wanted**LOCKSMITH**

OR
SAFE MECHANIC
At once; good working cond inside and outside; steady employment; age 23-50; war veterans preferred
Herring-Hall-Marvin Safe Co.
225 WEST LAKE STREET
Franklin 7932

IMMEDIATELY

Reliable person to "Bus" dishes evenings 5 p. m. to 7 p. m. in School Cafeteria
Age No Barrier
See Miss Glous Cafeteria
LEWIS INSTITUTE
1951 W. MADISON STREET

MEN & WOMEN

WORK NEAR HOME
Good Working Conditions — Day or Night Work — Tim and One-Half for Overtime. — Also Good Wages and Bonus
Apply Immediately
Stewart Die Casting Co.
4535 WEST FULLERTON

Warehouse Men

or Car Loaders
Convenient Location
Good Pay — Steady Work
Essential Industry
ARTHUR C. TRASK COMPANY
4103 SO. LA SALLE STREET

THE DIAMOND MATCH COMPANY

NAJEMA DELAVCE SEDAJ
Warehouse Men
STALNO DELO IN PO VOJN JAMCENO
OGLASITE SE NA
3254 North Kilbourn

Shipping Room Help

Excellent Working Conditions
Time and 1/2 for Overtime over 40 Hours
See Office Manager
Warner Bros.
PICTURE DISTRIBUTING CO.
1307 S. Wabash Avenue
3rd Floor

MECHANICS!!

Skilled and Helpers
TOP WAGES — DRIVERS
City and Out of Town
If you live near Waukegan or can find transportation see us at once. — Steady Jobs
Austin Trucking Service
626 GRAND AVENUE
WAUKEGAN

MEN—EX-SERVICE MEN—

Wanted Men for Scavenger work. — Hauling Ashes and Garbage.
Apply 1655 W. Hastings Street
Canal 1330.

GIRLS AND WOMEN
with or without experience for bookbinding. Light bench work
Good pay. Paid holidays and vacation. RIDER & DICKERSON, 712 Federal St., 8th fl

WOMEN—White for light assembly work. Pleasant working condition. Incentive pay plan. Excellent opportunities
KENT PRODUCTS CO., 222 West Monroe — 4th floor.

GIRLS—Experienced in hand forming of lucite or girls with nimble fingers for delicate operation. 75c per hour. Also incentive pay. BERNARD EDWARD CO., 705 Washington Fra. 1767.

We now work 52 hours weekly. Time and one-half over 40 hours. Light work. Ideal working conditions. Apply WIXON SPICE CO., 1705 So. Clark St

BOOK BINDERS
Wrappers & Joggers
Experience not necessary
Good Future
1112 SOUTH WABASH
Harr. 3444

HELP WANTED**SECURE YOUR FUTURE**

in a well established firm, which is increasing its business

OPENINGS FOR EXPERIENCED CABINET PATCHERS

Experienced in Production Preferred

Attractive, High Pay, Pleasant Working Conditions

ALSO SEVERAL OPENINGS FOR

STENOGRAPHERS and SECRETARIES

Good Working Conditions and Congenial Atmosphere

Low prices on food — own cafeteria.
Many Other Benefits

Write, call or visit

MAJESTIC RADIO and TELEVISION CORP.

ST. CHARLES, ILLINOIS

Three Miles East of St. Charles, on Road 64,
or Chicago, Aurora & Elgin Railroad
to Lake Wood Station
Call Eastbrook 6900 or St. Charles 3860

WE NEED

MEN & WOMEN

General Factory Work

TO OPERATE

Lathe — Grinders
Drills & Screw
Machines

Armstrong-Blum Corporation

104 W. Bloomingdale

MEN & WOMEN

CHOICE OF HOURS

General Factory Work

EXCELLENT WORKING
CONDITIONS
GENERAL OFFICES

ALUMINUM PRODUCTS CO.

120 Calendar Ave.
La Grange 2176

BAKERS & BAKER'S HELPERS

MEN 20 TO 55

Experience Necessary and
Work in Your Own Neighbor-
hood. Good Working Condi-
tions. Vacation. Insurance. Pay
Holidays. Post War Future
in Essential Industry

Starting Wages 92c an hour
18c per hour. Time and
one-half over 10 hours.
Apply Immediately

WONDER BREAD

1301 DIVERSEY

MEN**Ex-Servicemen!**

Light Factory Work.
No Experience Necessary
40 hour week, time and half
over 40 hours. Attractive
rate of pay.—Apply

ON AUTO PARTS and
MFG. CO., Inc.
1920 S. Michigan

GIRLS — WOMEN

Come and See Us—"Learn
a Good Trade"
in an hour while learning

Solderers Assemblers

Day Week — Paid Vacation

MONARCH MFG. CO.

2014 N. Major Ave.

Block west of Central — block
south of Grand

HELP WANTED**MANY JOBS ARE OPEN**

Experience Not Necessary. — We Will Train You and Pay You

We need right away Women for light assembly works and also
in cafeteria. — We need men for assembly and disassembly,
also packers, warehouse help, janitors. Good future possibilities.
Plenty overtime. Must live in the neighborhood 20 to 30 miles
away from the factory. — Come personally to Huntley or U. S.
Office Woodstock. — Call Huntley 2861 or Crystal Lake 475
after 6 P. M.

WM. M. FENCIL COMPANY

HUNTLEY, ILLINOIS

Excellent Opportunity FOR GIRLS — WOMEN

(1st Shift)

Assemblers
Solderers
Coil Winders
Lacers

(1st and 2nd Shift)
(Riveters)

GOOD RATES
MANY EMPLOYEES
BENEFITS

ZENITH RADIO

6001 W. DICKENS AVE.

LABORERS Needed at once

WORK IN NONFERROUS
SMELTING PLANT
NO EXPERIENCE
NECESSARY

PLENTY OF OVERTIME

L. S. COHEN & CO., Inc.

1111 W. Liberty St.
(Near 14th and Blue Island)

GIRLS — WOMEN

LIGHT FACTORY WORK
In Corrugated Box Plant

GOOD PAY — PLEASANT WORKING CONDITIONS

MAXWELL BROS.

CANAL 0185

TRUCK HELPERS

EXPERIENCE NOT NECESSARY
Steady Work — Good Pay

PEPSICOLA CO.

344 EAST 63rd STREET

GIRLS — GIRLS 17—20

ASSORTING MAIL
and FILING

NO EXPERIENCE
NECESSARY

Good Opportunity
5 1/2 Day Week

(Apply Warehouse)

2250 W. 47th St.

No Experience Necessary Girls & Women

STEADY WORK
GOOD PAY
PLEASANT WORK

Merit Ordinance Co.
2130 WEST RICE STREET

HANDY MAN IN FOOD PLANT

Day Work — Good Salary

Also

— MEN —
GENERAL FACTORY WORK
MODERN FOOD PLANT
Good Salary — Steady Work

Apply at Once

7458 N. Western Ave.
Tel. HOL. 3232

Skilled TAILOR

for Repairing and Remodeling
See GEO. HERMAN QUICK!
Salary open for capable man.
8 Hour Day
Permanent job if you're O. K.
Apply

CORLEY CLEANERS AND DYERS

10831 SO. MICHIGAN AVE.

BOX MAKERS

Wooden — Experienced
Sawyers, Nailing
Machine Operators

GOOD WAGES
STEADY

Century Box Co.
2412 W CERMAK ROAD

DISCHARGED SOLDIERS

Who are Mechanically In-
clined to Work on Hospital
and Industrial Lamps'
STEADY

APPLY ROOM 1241
55 East Washington St.

GIRLS FOR LIGHT FACTORY WORK

48 hour week; good salary;
pleasant working conditions.
Essential war work, bring
birth certificate

Apply

FABER SCHNEIDER
RADIATOR CO.
2317 SOUTH WABASH

SPOTTERS

EXPERIENCED ON SILK
AND WOOL

Garfield Park "L" to the Door
Excellent Working Conditions

BRITE CLEANERS
1309 South 5th Avenue
Maywood, Ill.

HELP WANTED**ATTENTION, MEN!****RADAR-RADIO INDUSTRY**

Men Wanted as Operators or Apprentices on
GEAR HOBBERS, GRINDERS, MILLING AND
SCREW MACHINES

Well Established Organization. — Good Starting Wages

GEAR SPECIALTIES

EMPLOYMENT OFFICE 2329 N. TALMAN AVE.

— FREIGHT HANDLERS —

WE NEED FREIGHT HANDLERS TO KEEP
WAR MATERIALS MOVING

\$1.16 HOUR FOR OVERTIME

APPLY

FOSTER FREIGHT LINES
2437 West 21st Place

CHEF

With European Background is Needed. Work all Year Round
Fort Wayne Country Club — Fort Wayne, Indiana

Is known as one of the best in United States. — He can live
in the club. Best pay and one month vacation in February.
Communicate with us immediately

CARL J. SUEHDOFF, Mgr.

Fort Wayne County Club — FORT WAYNE, IND.

WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR

1st CLASS CABINET MAKERS

Time and 1/2 over 40 hours. Attractive rate of pay.

Write or Apply

SECURITY WOOD PRODUCTS CO.

1123 WEST 21ST STREET INDIANAPOLIS, INDIANA

Graduates, Attention!

— TYPIST —

GIRL BEGINNER FOR GENERAL OFFICE WORK

Start at \$25.00 per 40 Hour Week. Plus Time and
One-Half for 8 Hours Extra

Apply At Once

THOMAS and BETTS CO.
15 NORTH JEFFERSON

Dictatophone Operator — General
Office Order Clerks — Typists

40 Hour Week — Time and One-Half for Overtime
Permanent Position and Good Opportunities

AMERICAN OPTICAL COMPANY

10 SOUTH WABASH AVE., 7th FLOOR
Ask for MR. THIMLIN

A Leading Bus Line
Needs

BUS MECHANICS**BUS WASHERS**

SANTA FE
TRAILWAYS
441 East Ohio Street

PORTER EXPERIENCED

For Ladies' ready-to-wear
Starting salary \$40 per week
Driving experience necessary.

B. NATHAN
3239 W. Roosevelt
ROC. 1092

WE'RE HIRING NOW PACKERS

54 hours week
Time and half overtime
Good pay
Hospitalization plan
Permanent
Apply now

Minneapolis Honeywell
2301 N. KNOX
Phone Albany 4101

ATTENTION

HERE IS A GOOD JOB FOR A
HANDY-MAN

NIGHT WORK HOURS
10 P. M. to 6 A. M.
See Chief Engineer Mr. Hafel

Wellington Arms
Hotel
2970 SHERIDAN ROAD

MEN — MEN

For General
WAREHOUSE WORK
ORDER FILLING
SHIPPING, Etc.

Good Starting Wage
Time and Half Over 40 Hours

CRERAR ADAMS
& COMPANY
3550 S. Morgan Street

SEE MR. KAPOLA

WE NEED

Maids and Houseman
TOP SALARY
Pleasant Working Conditions

Apply at once

MIDWEST ATHLETIC
CLUB

6 N. HAMLIN AVENUE
Van Buren 8200

ATTENTION

Ex-Servicemen

Wanted Men to Work on
Platform, Nights

ESSENTIAL INDUSTRY
Steady Work, Good Pay

Chicago Cartage Co.
2100 SO. THROOP ST.
See Mr. HANSON

UNSKILLED HELPER

GENERAL LABOR

TOP WAGES

48 Hours Week
Time and One-half Overtime

Apply

AROWELL WELDING CO.
4301 W. OGDEN AVE.

HELP WANTED**BRICKLAYERS**

WE PAY HIGHEST UNION SCALE

Double Pay on Saturdays — 5 Months Work

CUNNINGHAM BROTHERS

General Contractors

BELOIT, WISCONSIN

MEN!! MEN!! OIL EXTRACTORS

Will Teach Inexperienced Men (trade) Day or Nite Shift
Top Wages and Opportunity for Advancement

ALSO ALL AROUND JANITORS, SWEEPERS

Able to Handle Odd Jobs — Good Salary for Reliable Men
Overtime After 40 Hours

Nearest Transportation 1 Blk. from Kedzie St. Car or 3 Blks.
from Lake Street "L"

APPLY

F. H. SMITH MFG. CO.

3037 CARROLL AVENUE

GIRLS AND WOMEN

LIGHT WORK — PAID VACATIONS — 48 HOUR
WEEK — POST WAR WORK — GOOD WAGES

No Experience Necessary

ELEGANT PAPER BOX MANUFACTURING CO.

2422 SOUTH PULASKI ROAD

We Need

STRUCTURAL STEEL WELDERS — LATHE HANDS
MACHINIST HELPERS — MECHANICS and HELPERS
LABORERS, BURNERS and SET-UP MEN
CARPENTERS and SPRAY PAINTERS

Good Pay with Bonus — Free Insurance and Hospital
(No Age Restriction if Capable)

C. R. JAHN CO.

3321 SO. PULASKI RD. or 1345 WEST 37TH PLACE
Phone VIRGINIA 0300

BURLINGTON TRANSPORTATION CO.

432 WEST POLK STREET

ESSENTIAL INDUSTRY NEEDS MEN

FREIGHT HANDLERS

No Experience Necessary — Union Scale
Plenty of Overtime — Time 1/2 Over 40 Hours

Hand Rubbers and Polishers

\$1 Per Hour or More
Plenty Overtime
Excellent Working
Conditions

KAY MUSICAL
INSTRUMENT CO.

1649 WALNUT STREET
Days, Hay. 2119
Nites, Spa. 2333

— MEN —**EX-SERVICE MEN**

No Experience Necessary

CARGO HANDLERS

17-30; 48 Hours Week
Good Chance for Advancement

BRANIFF AIRWAYS, Inc.
5214 WEST 63rd STREET

GIRLS! WOMEN!

Needed At Once For

LIGHT, CLEAN FACTORY
WORK

Steady — Good Wages

FABART
INSTRUMENT CO.
4740 NO. CLARK STREET

GIRLS (3)

1 Biller and Order Clerk
1 Steno. and General Clerk
1 File and General Clerk
Good Pay
Pleasant Working Conditions
40 Hour Week

Beginner or Experienced

Bristol Myers Co.
900 N. FRANKLIN

WE NEED

MEN AT ONCE

Steady, all-around, work, in
modern plant; 52 hour week.
Free life insurance, hospital-
ization and sick benefits after
six months service.

Incentive plan benefit

Vacation and holiday paid

Electrical Engineers
Equipment Co.

25th and DIVISION ST.
MELROSE PARK, ILL.

Girls Needed At Once

Also
Account Checker in Book-
keeping Department

Pleasant Working Conditions.
Permanent Position. 5 day wk.
Apply

E. A. MILLER
Insurance Exchange Bldg.
Room 641

175 WEST JACKSON

Warehouse Man Shipping Clerk

For Wholesale Paper House

PERMANENT POSITION
Apply in Person

PYRAMID PAPER CO.
546 W. WASHINGTON
Room 226

GIRLS

TO HANDLE PAPER BOXES

Experience not Necessary
STEADY WORK

Superior Paper
Box Co.
700 SOUTH KILBOURN

PRIPOVEDNI DEL

TONE SELIŠKAR:

TAT MARTIN

Celica je bila bolj dolga kot široka, zgoraj pod stropom je majhno okno z železnimi križi, skozi katerega se vidijo veje drevesa, ki mora biti precej visoko, ter bel oblček, ki jadra vragvedni kam. Za vrati z majhno lino je hodnik in vsake pol ure koraka po njem straža z zamolklimi koraki. Ta celica je zadnja. Koraki odmevajo vse dotle, dokler ne zamro za ovinkom.

Bil je že mrak, ko so ga priveli semkaj. Prijeli so ga spodaj pri kanalu, ko je baš mislil zadremati, potem ko se je vlekel v sočno travo pod mesarskimi stojnicami. Voda je spodaj leno grgrala ob betonskih zidovih obrežja, na drugi strani je bila cesta in vozniški so gnali konje v dir. Zgoraj pod nebom je brnel motor, kakor da bi hotel ogromen čmrlj uspraviti vse mesto, letala pa ni bilo videti, ker je bil za hribom, dasiravo je še tako napenjal oči.

Tedaj ga je nekdo od zadaj dregnil v hrbet.

— Vstani! je čul za svojim hrbtom osorn glas in ko se je okrenil, je videl stražnika in debelega mesarja z belim predpasnikom, polnim krvavih madežev.

Martin je vstal. Preplašeno je gledal v oba moža, ki sta stala vsak na eni strani. Noga mu je nehote stopila za korak nazaj in, da ga ni stražnik po bliskovito zgrabil za rokav, bi se prav gotovo pogoltnil v nasprotno stran. — Ho, gospod Slabavest, kar lepo počakajte, da se pomenimo! Mesar je težko dihal, majhne oči so mu kar plavale v masti in na svojih kratkih nogah je bil bolj podoben tolsti svinji kakor spodobnemu človeku.

— Da, ta je! Pravi je! Kje imaš, hudič, salamo?

Stražnik mu je zavlil roko in vprašal:

— Ali si jo ukradel? Povej!

Martin je gledal v tla, potem se mu je pogled ustavil na mesarjevem trebuhu, ki je bil preasan z usinjatim pasom, na katerem je bil pripet dolg brusni nož, in nekaj mu je ukazalo, da se je na ves glas zarežal temu debeluhu v obraz.

— Ali ti je žal za salamo, vampež? Ampak je bila dobra! Gospod stražnik, kar peljite me!

Stražnik se je malce nasmešnil, kaj bi se ne, ko pa se je potepuh tako od srca smejal. Saj pozna take tiče. Lačen je bil. Mesarju je vzela salamo, no, kaj se pozna temu bogatinu par dinarčkov, falot pa si je le za en dan prihranil življenje. Toda mora biti hud.

Mesar pa je rdel od jeze in je stiskal svoje mastne šape v pesti.

— Prekleti capini! Vedno več jih je. Sredi mesta človek ni varan pred njimi.

Aretiranec je šel mirno na policijo. Zaslišali so ga, posadili v jetniški voz in ga odpeljali v zapore.

Sprva se mu je zdelo vse tole nekako smešno, nova prigodica, ki je kolikor toliko mikavna; hudiča, že vse kaj drugega je doživel, pa bi ga tole potlačilo?! Potem, preden so ga odvedli v celico, namreč tisto zoperno izpraševanje, ga je te malce vznemirjalo. Odgovarjal je malomarno:

— Martin Jelen... Sedem let... Rudar... Pristojna občina Trbovlje...

— Imate kako posebno znamenje?

Pokazal je na levo roko, kateri sta manjkala dva prsta.

Preiskali so mu vse žepe, in so mu pobrali: poselsko knjižico, majhen žepni nož, dva čika... vse njegovo premoženje.

— Peljite ga v celico številka 316! je ukazal pisar stražarju.

Ključki so zarožljali. Stražar je peljal visoko gori po stopnicah. Sedaj šele, v tem poslopju, mu je postalo tesno in mrko se je oziral na vse strani. Hodila sta po dolgem hodniku. Na levi in desni so bila vrata, vrata pri vratih. Vsa so bila enaka, zaklenjena kakor dolga vrsta kletk za divje zveri. To so celice in številke na njih: 298, 299, 300, 301 — — — 316! Stražar je odklenil težke hrastove dveri in Martin je vstopil. Pokazal mu je, kako se pripravi ležišče, prečital mu je pravila hišnega reda in ga poučil:

— Mirno in spodobno se obnašaj! Ne smeš kričati, ne drzni si živigati! Ko bo pozvonilo, se sleci in leži. Če ne boš ubogal, boš kaznovan in vtiknili te bomo v temnico!

Vrata so se zaprla.

In tedaj šele, ko je zaškrtal ključ v ključavnici, ko so utihnili zadnji odmevi stražnikovih korakov, ga je pretreslo, da je sedel na leseno klopi in zatrepetal.

Mrak ga je objel od vseh strani, samo skozi okno je žarel odsev razsvetljenega mesta. Vse je bilo tiho. Le stopinje so se včasih zgenile zunaj na hodniku.

Vstal je in šel do vrat. Zaklenjena so bila. Vedel je, da je v ječi, pa je vendarle tipal s prsti po deskah, četudi je takoj spoznal nezmišljen svojega početja. Ta vrata nimajo kljuka! Samo ključavnico. Toda v ključavnici ni ključa! Zaprt je. Zaprti so ga... Skozi misel mu je šinil spomin na šolske povesti: tam so hudobni graščaki metali svoje podložne kmete v podzemeljske ječe... Tako nekako, si je mislil, je sedaj z menoj.

Naslonil se je s hrbtom na vrata in je videl skozi okence nekaj zvezd, majhnih, kakor da bi se svetle kresnice obesile na

železno rešetko. Nagnil je glavo vse bolj na prsa, roke so mu omahnile ob telo in tako je bil prvokrat v življenju sam... Sam je že bil, seveda, toda takrat je imel vedno možnost, da je šel kamorkoli poiskati si tovarišijo. Tu pa je sam med debelim zidom in zavest, da ne more uiti tej črni samoti, je najhujša.

Naenkrat se je na stropu ugalala električna svetiljka. Luč je zaplapolala po stenah in v svetlobi je bilo veliko laže prenašati odmeve svojih lastnih korakov, saj je bilo v celici tako tiho, da je slišal svoje misli, ki so bile zbegane, kakor jata utrujenih ptic nad širokim morjem.

Po hodniku so udarili težki koraki. Ključki so zarožljali. Ta ključki — kako rezko pozvanja, kako se krohočejo, ko odpirajo težke ključavnice.

Dobil je večerjo. Sedel je na klopi k mizi. Na mah je zginila prejšnja samota, zakaj ta topla čorba, ki se mu je kadila pod nos — čaka jo, štel je na prste, da, pet dni že ni pokusil toplega — ga je oživila. Počasi, z nepopisnim užikom, je srkal toplo tekočino in po vsem telesu se mu je razlezel čudoviti občutek sitosti, ki ga že toliko časa ni občutil.

Zaželel si je kaditi. Stikal je po vseh žepih zadaj za razparano podlogo svojega jopiča. Nič. Kako bi se prileglo par dimov! Iz navade je obrnil še žepce tolovnika. V desnem zgornjem je našel majhno izrezano sliko. Držal jo je pred oči in obraz se mu je razlezel v smeh.

— Matilda... je šepnil. Matilda, ko bi ti vedela...

Glas zvonca je jeknil v celico. Spat! Pripravljen si je slamo, se slekel in se vlegel na hrbet. Pod stropom je plaval Matildin obraz, nagibal se je nadenj, se zopet dvignil in splahnel skozi strop pod zvezde. Izginil je kakor bežne, lažne sanje, ki se pojavijo za hip.

Potem je luč ugasnila. Se dolgo so mu plesali pred očmi svetli kolobarji žarnice. Končno so se vedno bolj krčili, dokler ni ena sama svetla točka plesala pred njegovo zenico. Ko je zginil ta poslednji odsev svetlobe, je zevala črna tema naokrog. Tako je bila črna in gosta, da bi se lahko naslonil nanjo kakor na steno.

(Dalje prihodnjic.)

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Tudi zgodovina ima svoje muhe. Velika Britanija je bila nekoč vladarica valov. To je minulo. Ima pa še vedno valovanje uporov kolonialnih ljudstev. In kot ji je neprijetno, da je nehala biti kraljica morja, tako ji je še toliko bolj neugodno, ker ima opraviti s tolikšnim valovanjem uporov.

Med tem, ko se trhlja imperializem krši na vseh koncih in krajih, s svojo lažno demokracijo vred, v kakršno verujejo le privilegiji, dočim masa zahteva resnično demokracijo, je na Balkan prvič posiljal žarek svobode, v smislu agrarne in industrijske demokracije, z rdečo zvezdo na praporu. Recimo v Jugoslaviji. In tako je po tisoč letih postal tudi slovenski narod svoboden na svoji lastni zemlji. In ob enem je Slovincem sedaj danes prvič dana priložnost, da se uče za poklice, za kakršne imajo veselje, dočim so si jih morali prej izbirati po navodilih, tradicijah in ukazih. Nam ta priložnost ni bila dana. To bomo menda vzrok, čemu je po svetu iz našega naroda tudi toliko razgubljenih talentov.

Ali je vam znana povest iz najditelja laterne? Pišejo, da se je to dogodilo pred 5000 leti. Inventor je bil Olum Ricini iz Genove. Ker pa se glavar Petro Paltry ni strinjal, da se bi noč spremenila v svetli dan, ga je dal umoriti. Ta storila se je potem ponavljala in se še zmerom. Če nosiš luč, si nevaren onim, ki hočejo, da svet ostane v temi. A vprašanje je, kdo bo v teh naporih proti temi končno zmagal? Ali svetovna revolucija za boljše socialno uredbo, ali pa atomska bomba... Noč, ali luč...?

Vojne nastajajo vsled vzrokov. In verjamem, da sta obe zadnji nastali vsled in po zaslugi kapitalizma.

VRNIVŠI SE VETERANI imajo najtežji problem z iskanjem stanovanj. Gornje je Charles A. Stanek v Madisonu, N. J., ki se je po častni odpustitvi iz armade vrnil k ženi in otrokom. Med tem pa je bilo njeno stanovanje odpovedano in družina je bila siloma vržena iz njega. Po šestih dneh pohajkovanja ji je bilo obljubljeno novo stanovanje.

Ignoranca in mizerija sta tovarišici. Ako nočeš bankrotirati z njima, pusti predvsem ignoranco, pridruži se borcem, drugo se bo že kako izvedlo, da bo dobro za svet.

Božji mlini še vedno meljejo, tudi ako se kongresnik Rankin (naslednik bivšega kongresnika Diesa) tega ne zaveda.

Najdragocenejša ura na svetu je tista, ki jo lastuje papež. Cena ji je \$40.000.

Ameriška in angleška vlada pošiljata stroge proteste Sovjetski uniji zaradi njenih čet v Mandžuriji, vsled prepočasnosti odhajanja iz Perzije itd. Dasi simpatiziram s Sovjetsko unijo, ne soglašam s početjem njenih poveljnikov v okupiranih krajih, v tem slučaju v Mandžuriji, ako je res tisto, kar čitam o njih. Seveda, pri tem priznam, da sem čul samo eno plat zvona in pa odgovore, ki so bili bolj nove batine kot pa pojasnilo.

Podjarmljeni narodi bi zelo radi videli dokument, ki ga poznamo pod imenom "Atlantski čarter", v originalu. Oni so se obljubljanj štirih svobodščin zares veselili. Pa jih ni in ni od nikoder. Le Jože Stalin se pravi, da ni pozabil nanje in jih skuša uveljaviti.

Se še spominjate l. 1931, ko je Japonska invadirala Mandžurijo? Ali ji ni takratni predsednik Hoover namignil, da bodo Zed. države mizale, če bo japonska armada prodrla na sever (iz Mandžurije v Sibirijo)? Hm, kako da niso demokracije vlesile takrat protestirale, namesto da so izvršile nad Japonsko le papirnato obsodbo?

Leta pozneje, ko so Italijani napadli bosonoge Etiopce — hm — kaj so tedaj storile demokracije države drugega kot uvelde sankcije, katere so bile brez učinka? Pa pogledajmo še v Španijo... Pa v Čehoslovasko, ki je bila žrtveno jagnje. Nastala je vojna, v kateri je izgubilo življenj 1.700.000 Jugoslovancev. Ali ni to nekaj groznega? Mar zavezniki ne vedo, da je to dovolj-visoka cena za svobodo naroda?

Veliko stvari se spremenijo, in ljudi. Pred letom je Churchill se napiljal s kozarčkom vodke v rokah Stalinu. In celo dragoceno sabljo mu je podaril (na Jaltu). In ker vem, kakšni so ljudje, se nič ne čudim, da Italijanom še zadostuje njihni petčevljski kraljiček in čemu je mnogim papež bolj pri srcu, čeprav tišči v prošlost, kakor pa Tito, ki deluje za ustvaritev nebes na tej zemlji.

Vojne nastajajo vsled vzrokov. In verjamem, da sta obe zadnji nastali vsled in po zaslugi kapitalizma.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Kdo je kriv, da je po svetu milijone gladnih in vsled lakote umirajočih? Socialisti in komunisti gotovo ne!

Letošnje jesen se bodo v tej deželi vršile kongresne volitve. Američanom bo koristilo, ako se začno zanimati za te SVOJE volitve, namesto za kakšne agrarne volitve v Bolgariji, v Jugoslaviji itd. Morda bi tudi Tito lahko kaj rekel o nedemokracijskih volitvah, kakršne n. pr. uganjamo v Byrnesovi So. Carolini in v raznih drugih južnjaških državah. Pravijo, da se vsaka stvar najbolje spozna, ako se sama sebe pogleda in zrcalo, in to velja tudi za demokracijo demokratskih torijev v Zed. državah, predvsem v njihnih južnih državah. — John Chamazar.

ZABAVA SLOVENSKEGA SOCIALISTIČNEGA KLUBA

Milwaukee, Wis. — Slovenski socialistični klub priredi v nedeljo 31. marca v Reberniškovi dvorani "kartno zabavo" (card party). Prične se ob 2. pop. Vse somišljenike in druge prijatelje vabimo, da nas prihodnje nedelje posetijo.

Ako nam kdo želi prispevati kak dohodek k boljšemu uspehu priredbe, naj ga kar prinese s seboj. Clani in članice mu bomo hvaležni zanj. Na svidenje pri Reberniku 31. marca!

Kristina Podjavoršek, tajnica.

VABILO NA SEJO SANSOVE PODRUŽNICE

Pueblo, Colo. — V nedeljo 7. aprila ob 3. pop. se bo vršila v N. D. seja Sansove podružnice. Zastopniki društev in klubov kot vse ostalo članstvo je vabljeno, da se je udeleži v čim večjem številu.

Na seji bomo čuli poročila o raznih naših akcijah, kot o zbiranju obleke v pomoč staremu kraju, o zbiranju doneskov za nakup živeža, o priredbah, ki so se vršile v ta namen, o snovanju sklada v znesku \$150.000 za zgraditev moderne otroške bolnice v Sloveniji itd. Na seji 3. marca je bilo sklenjeno, da se dobi za eno prireditelj pri nas zvočne filme o osvoboditvi Beograda, Ljubljane itd., kar bo tudi posebnost. Več o vsem tem boste izvedeli na seji. — Na svidenje. — John M. Stonich, predsednik.

Nazadovanje produkcije

V Illinoisu je bilo lani nako-paneja v 83 izvoznih majnah skupaj 6.146.942 ton premoga ali 278.311 ton manj kot leto prej.

Pameten biti se pravi, da znaš važno od nevažnega razločevati. — Roda Roda.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
T. L. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ANNA P. KRASNA:

DELOVANJE ZA POMOČ JUGOSLAVIJI

Slovenske prireditve za pomoč stari domovini v New Yorku

Aktivni del. slovenske naselbine v New Yorku je že veliko prinesel k delovanju za pomoč staremu kraju — ali naše delo v tem pogledu še ni zaključeno — zdaj zbiramo otroško hrano, obleko in obutev za one sirote tamkaj, ki so vsled vojne in okupacije največ trpele. V to svrhu smo priredili v soboto 9. marca zvečer takozvano "beer party" za čim večji uspeh.

Koncem maja bo Slovenska šola priredila kulturno prireditve v Slovenskem domu. Prebitek pojde v korist Mladinske bolnice. Tudi ob tej priliki bodo naši šolarji in šolarice oddali nekaj lepega, da bo izkupicek za pomoč staremu kraju tem lepši. O tem več kasneje.

Mimogrede naj omenim, da se v New Yorku držimo priporočila dr. Neubauerja z ozirom na zbiranje otroške hrane, ter damo prednost sledečim produktom:

1) Farina — 2) Oatmeal — 3) Wheatina — 4) Rice — 5) Powdered Milk (po možnosti v 5-funtnih kantah) — 6) Cocoa — 7) Dextri-Maltose — 8) Soap — 9) Cod Liver Oil.

Vsi vemo, da so na trgu najraznovrstnejši produkti s katerimi ameriške matere hranijo svoje malčke, a dr. Neubauer je dejal, da je za jugoslovanske razmere in navade iz vidika otroške prehrane najboljša, ako zbiramo pšenične in slične zdrobe ter sploh hrano, ki je močnata in tudi nekaj zaleže — srednja škattja "wheatine" n. pr. zadostuje za otrokov zajutrek ali malco za cel teden ali več, dočim konzervirana živila zaležejo le za enkrat. Mleko je zelo zaželjivo in ono v prašku se najbolj priporoča. Rozine, suho sadje, kocke za juho (Bouillon cubes), sladka čokolada ter bonboni (hard candy), kot tudi razni pripravljani pudingi v praskih so tudi dobrodošli, ker otroku nudijo energijo in telesno moč proizvajajoče snovi. Vitaminske gralice (vitamins) ter takozvane "Malted Milk Tablets" in "Ascorbic Acid" tablets so tudi priporočljive. Dobe se dobri lekarnarji, ki radi darujejo kako tako stvar. Najceneje se seveda nakupi te vrste potrebščin na debelo s prispevki nabranimi v to svrhu.

Naše skladišče

Pred par dnevi sem obiskala naše skladišče na 161 Perry St., N. Y. C., ter sem videla tam mnogo blaga ter jestvin in medicinskih, ki si jih pripravljajo za odposiljatev. Naši jugoslovanski delavci in delavke, ki so uspešni v tem skladišču, v resnici žrtvujejo precej, kajti v tistem velikem prostoru je mraz in od reke sem gre ledeno-mrzla newyorška vlaga, ki nikomur ni posebnost koristna, pa so dejali vsi, da se zavedajo, da delajo za dobro stvar in tako potrpijo in delajo naprej. Vse priznanje njim! Med nabranimi stvarmi v skladišču sem videla tudi par sto močnih posteljnikov, katere je darovala naša obrežna straža (Coast Guard). To bo prav prišlo jugoslovanskim bolnicam. Videla sem tudi velik kup čevljev — pri tem sem se spomnila kako je dr. Neubauer pri nas v Brooklynu dejal, da bi bilo treba Jugoslaviji takoj najmanj 5 milijonov parov čevljev za prvo silo... in kup se mi je zdel precej manjši... pa poskrbite za zbiranjem, da bo rastel...

V enem koncu skladišča je precej različnih kliničkih ter zdravniških aparatov, katere so dale Odboru za jugoslovansko pomoč nekatere newyorške bolnišnice. Pravijo, da se bo dalo precej teh predmetov uporabiti, zborovanja.

a prej bo treba tu in tam kaj popraviti ali nadomestiti stare komade z novimi. Nekako patetično je bilo videti med drugim stvarmi na dolgi mizi umazane-ga volnenega janička... dar kakega ameriškega otroka jugoslovanskemu otroku... Ravatelj skladišča je dejal, da pride z drugimi stvarmi vred tudi precej igračk in ako so te v prilično dobrem stanju, se jih spakira in odpošlje... otroci imajo pač radi igrače, pa naj je revščina in pomanjkanje še večje. Oglevala sem si tudi hrano, ki jo ljudje pošiljajo za otroke. Prihaja precej mleka in drugih konzerviranih stvari. Dejala bi, da je nabrana hrana prilično zaželjive vrste, a vendar bi našim ljudem priporočala, da zbirajo in pošiljajo hrano kot jo priporoča dr. Neubauer, to se pravi, hrano ali živež, ki se nakuha in nekaj zaleže — konserve so le za enkrat. Tudi mila je zelo treba ljudem v starem kraju. Ker so sovražniki uničili mnogo živine, je težava za masčobo in iz tega izvira tudi pomanjkanje mila. Torej, ženske, ko kupujete milo zase, pa vzemite po priliki tudi kos mila za slovensko mater in njeno družinico...

Lep dar v obliki pencilina

Sopraga sedanjega vnvanjega ministra Jugoslavije, Stanoje Simića, je prejela od Schenley Distillers Corporation dragocen dar za jugoslovansko ljudstvo — 5000 cevč ali steklenic čudovitega novega zdravila pencilina! To vsebuje 500.000.000 takozvanih Oxford Units tega zdravila. Omenjena družba je pripomnila v pismu, naslovljenem na go. Simić, da poklanja jugoslovanskemu ljudstvu ta dar spričo strašnega razdeljanja in velikih potreb Jugoslavije, ki je utrpela strašno gospodarsko škodo. Pencilin bo poslan v Jugoslavijo z letalom, ker je tamšnjim zdravnikom silno potreben.

Boj proti tifusu v Jugoslaviji

Tifus, ki je smrtonosna bolezen, raznašana od uši, je že starodavna "šiba božja" v vseh tistih krajih Srbije, Bosne in Hercegovine, kjer je bilo revščine več kot kaj drugega in vsled nje tudi higijena strašno zanemarjena in oblast pa se ni nikdar kaj prida brigala, da bi pomagala. V sedanji Jugoslaviji pa se je partizanska vlada že med vojno zavzela to bolezen omejiti in jo izkoreniniti ko hitro mogoče. Na pomoč ji je prišel Mednarodni Rdeči križ in pa zavezniška zdravstvena ekipacija. S cepljenjem, in pa s škropljenjem po obolelih telesih, z zdravili in s hrano so preprečili, da ni tifus tam razsajal toliko kot v času prve svetovne vojne. Po minuli vojni se je akcija za uničevanje tifusa pridružila tudi UNRRA. Njeni zdravniki pravijo, da sedaj umrje na tej bolezni samo še pet izmed vsakih 100 pacientov. Čim se razmere izboljšajo, bo treba te ljudi učiti snage toliko, da bodo "laziče" doma le še v medicinskih laboratorijih namesto na koži prebivalstva.

Socialisti in komunisti v Rumuniji za skupno volilno kampanjo

Na konferenci socialdemokratske stranke v Rumuniji je večina delegatov sklenila nastopiti v volilnem boju skupno s komunisti, z enotnim tiktetom. Titel Petrescu, ki je eden izmed glavnih vodij delavskega gibanja v Rumuniji, je argumentiral proti in nato z 31 delegati, ki so podpirali njegovo stališče, odšel z precej teh predmetov uporabiti, zborovanja.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Ciero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

NASTOP AMERIŠKE VLADE PROTI EKSPANZIJI SOVJETSKE UNIJE

Iz nastopov ameriškega državnega departmana, iz njegovih protestnih not ter iz govora državnega tajnika Byrnesa na naslov Moskvi je jasno razvidno, da se je namesto "apizanja" počela v odnosih med našo in sovjetsko vlado izvajati obetana odločnost, ki bo imela — če ne bodo odgovorni državniiki obeh strani ohranili hladnokrvnosti — lahko zelo težke posledice.

Članek Donald Bell, ki piše za agencijo ONA, tolmači, da se je Byrnesov govor glede ruske ekspanzijske politike predstavljal za strožjega kot pa je v resnici. Smatra, da kdor je Byrnesov govor prečital, se bo ob njemu manj vznemirjal kot pa se je, ko ga je poslušal na radiu. Dalje je Donald Bell Byrnesova izvajanja z ozirom na naše odnose z Rusijo sledeče razlagal: Kitajci, katerih pisava izraža pojme z ideogrami, napišejo besedo kriza s kombinacijo znakov za "nevarnost" in "priložnost".

Tajnik Byrnes je posebno naglašal nevarnost položaja, četudi je ponekde tudi poudarjal upanje — torej priložnost.

Kdor čita med vrsticami, bi našel v tem govoru pritrjeno ponudbo za dvojne mednarodnih konferenc. Prva bi bila ta, da bi se morali Rusija in Amerika sporazumeti glede še zadnjih sprememb statusa quo, ki bi bile potrebne, da se zadosti ruskim zahtevam, tako da bi se našlo nov statut quo, ki bi moral potemt om ostati nespremenjen za dolgo dobo. To je eno. Drugo pa je, da bi bila Amerika pripravljena razpravljati o splošni razorožitvi — pod gotovimi pogoji.

Ameriške ideje o povojnem svetu so nekoliko drugačne kot angleške. Obe državi sta si sicer na jasnem, da mora biti organizacija zedinjenih narodov osnova njihove boljše politike, toda Anglija si zamašuje organizacijo narodov, ki bi bila nekakšen svetovni parlament, v katerem bi imeli vsi narodi enako glasovno moč, dočim je stališče Amerike mnogo bližje ruskemu, ki zahteva, da morajo imeti velike sile radi svoje večje odgovornosti tudi odločilne besede.

Vsled tega je Byrnes mnogo bolj pripravljen na pogajanja v dveh in bolj dostopen razpravam posameznih interesiranih sil v vsakem spornem vprašanju.

Zdi se torej, da prihajamo na novo točko našega razmerja z Rusijo, na točko, na kateri bomo skušali razčistiti vsako posamezno vprašanje v neposrednih razgovorih s sovjetskimi državniiki — kar je vedno bila in bo ona vrsta pogajanj, ki imajo največ izgledov za končni uspeh.

Tajnik Byrnes je namignil, da bi bila ena točk takih razprav definicija pojma agresije, kajti pokazal je, da s splošno definicijo oboroženega vpadu na tuje zemlje ni zadovoljen. V svojem govoru je dejal, da ne moremo dovoljevati agresije "z nasiljem ali s pritiskom ali z zvijačo, kot s politično infiltracijo."

Rusi so nekoč v starem društvu narodov sami predložili sli-

čno definicijo pojma agresije.

Byrnes smatra, da je agresija vsako dejanje, ki povzroči kakršnokoli spremembo razmerja sil. Ni važno, kako pride do take spremembe — dejstvo motenja ravnovesja je agresija. Treba je je preprečiti na vsak način. Dejal je, da ni nobenega vzroka za vojno, dokler obstoji sedanje razmerje sil. Drugje na primer, pa je naglasil, da ruska pravica do vetiranja ne bi imela nobenega smisla v vprašanjih, ki bi utegnili spremeniti do dna obstoječe razmerje med velikimi silami. To je torej bistvo vsega.

Byrnes je poudaril, da ne bo zagovarjal statusa quo niti podpiral "mrtve roke reakcije". Namignil je, da so Zed. države pripravljene podpreti liberalne pokrete in tudi zagovarjati lokalne spremembe... vse dotlej, dokler ne pride do motenja sedanjega ravnovesja. Z drugimi besedami, vse dotlej, dokler te spremembe ne vlivajo novih sil v strukturo Sovjetske unije.

Ako je mogoče, da dosežemo sporazum z Rusijo, ki bo omejitel porast vpliva posameznih velesil, bo lahko rešiti vse ostale probleme, katere je omenil tajnik Byrnes v svojem govoru.

Byrnes se sicer ni izrazil toliko jasno. Toda sovjetski državniiki bodo razumeli, da je udaril žogo v njihno smer, ter da je zdaj na njih, da odgovore na obtožbo, da iščejo čezmerno in brezmejno ojačenje svoje pozicije.

Mogoče je, da bo Moskva na osorne besede osorno odgovorila. Toda ako pride do konferen-

ce med obema velikima silama, je verjetno, da se bo napetost, ki je zavladala na vsem svetu, zopet polegla.

laponce skušajo "reformirati" z biblijo

Ker so se Japonci v vojni izkazali za zelo "nekrščanske" ljudi, jim je American Biblical Society poslala 100.000 izvodov svetega pisma v njihnem jeziku, da bodo iz njih razvideli, kaj so krščanski nauki. In če bodo to knjigo res tudi brali, bodo ob enem razvideli, da se niti krščanski narodi ne ravnaajo po njih, na kar omenjena družba pri pošiljanju brčkone ni pomislila.

VSESLOVANSKEGA BLOKA NE BO?

Dasi se je panslavizem — seveda v povsem drugi obliki, kot pa smo ga poznali do prve svetovne vojne, pod pokroviteljstvom Moskve, med vojno št. II. samega sebe jako oglašal in še deluje na temelju vseslovanske vzajemnosti (v Zed. državah je njegova veja Ameriški vseslovanski kongres), je predsednik jugoslovanske vlade Tito ob sklenitvi 20-letne pogodbe prijateljstva in vzajemnosti med Jugoslavijo in Poljsko izjavil, da Jugoslavija s tem ne stremi ustvariti kak vseslovanski blok, temveč da želi skleniti slično pogodbo z vsemi deželami, ki so za mir in pravičnost.

GORNJE JE DEPUTACIJA ŽIDOV IZ POLJSKE, ki so prišli v Zed. države v imenu židovskega delavskega gibanja v razbičani Poljski. Izposlovali bi radi več relifa za njihne rojake in pa rešitev palestinskega vprašanja.

IZROPANO ZLATO IN DRAGULJI NAJDENI V SAMOSTANU

Preiskava pri frančiškanih v Zagrebu razkrila ustaški plen v grobnici

Zagreb, 29. januarja 1946. — (Tanjug.) — Na podlagi že prej dobljenih informacij so organi javne varnosti meseca januarja tega leta izvršile preiskavo v frančiškanskem samostanu v Zagrebu, Kapitelj št. 9, in ob tej priliki so našli v bivši grobnici, ki se nahaja v prostorih za izpovedovanja gluhcev, 36 lesenih skrinj. V navzočnosti provincijala frančiškanskega samostana so bile odkopane skrinje, ki so bile pokrite s prstjo, pomešano s strohnelimi kosci človeških kosti. V skrinjah so bile najdene dragocenosti, zlato, zlate ure, uhani, ovratnice, prstani, zlato zobovje itd. Iz zapisnika in registriranih vpiskov, ki so bili najdeni v skrinjah, je ugotovljeno, da so te predmete tukaj zakopali organi ustaške državne zakladnice. Rezultati dosedanjih preiskav dokazujejo, da gre v glavnem le za dragocenosti, ki so bile za časa okupacije izropane in oddane državnim zakladnicam. Pred prihodom jugoslovanske armade pa se je ustaška vlada sporazumela s cerkvenimi oblastmi, da se navedene dragocenosti skrijejo na tem kraju.

Zagreb, 30. januarja. — Na podlagi podatkov ministrstva za notranje zadeve vlade ljudske republike Hrvatske je javnost že obveščena o zločinu, ki je ponovno dokazal najtesnejšo zvezo gotovega dela visoke katoliške duhovščine z ustaškimi hudodelci.

Po razkritju arhivov v nadškofijskih dvorcih in po skrivanju ustaških zločincev v teh istih dvorcih ter vrste drugih zločinov, ki so najtežje prizadele samega zagrebskega nadškofa, novo razkritje ljudskih oblasti ni izzvalo posebnega iznenadenja, toda je zato izzvalo tem večje ogorčenje širokih ljudskih množic nad temi zločini klerofašistov, ki se niso vzdržali, da ne bi na posvečenem kraju pokrili dragocenosti ustaške državne zakladnice, zlato zobovje, prstane in ure, katere so krvavi ustaški razbojniki nabrali pri ubijanju svojih žrtev. Odkritje organov javne varnosti v frančiškanskem samostanu v Kapitelju — v grobnici, ki se nahaja v spovedovalnici za gluhe, takoj poleg samostanske cerkve, se gnusi vsakemu poštenemu človeku. Spovedovalnica sama je tlakovana s ploščami, pod katerimi se nahaja plast betona. Tla so bila vsa zaprašena in delala vtis, da vse tako obstoja že dolgo vrsto let. Za vsak slučaj pa so patri v spovedovalnici ravno na prostoru, pod katerim se je nahajala grobnica, postavili eno večjo skrinjo, polno cerkvenih stvari. Ko je bil beton razbit in odstranjena tanka plast prsti in opeke, so se pokazale človeške kosti. Pod kostmi pa so bile lesene skrinje, obвите z zabojnim papirjem. Grobnica sama ni bila zadosti velika, da bi se v njo spravile vse lesene skrinje, in je jasno, da je bila z naknadnim kopanjem znatno razširjena.

Samostanski gvardijan in drugi patri, kateri so bili pripeljani, da prisostvujejo odkopavanju, so poskušali, da vsak trenutek kam pobegeto, ker so se bali biti navzoči pri odkritju, in nekolikokrat je bilo treba posla-

ti ponje ali jih klicati, da se vrnejo. Kakor hitro so bile skrinje dvignjene, tako hitro so bile tudi odprte. Našla se je velika količina zlatih žepnih ur z raznimi začetnimi črkami, cele zlate čeljusti z umetnimi zobmi, katere so ustaški krvoločneži v koncentracijskih taboriščih zrlili iz ust svojih žrtev, potem so bile najdene velike količine zlatih prstanov, ki so bili presekani in strti pri prisiljenem odvajanju. Med drugim je najdena tudi velika količina zlatih ikon, odvzetih ubitim pravoslavcem, svetinje z obličji svetnikov, katih nosijo katoličani, zatem judovske zvezde z zlatimi verižami. Našle so se tudi cele vrečice bisernih ovratnic, broške z briljanti in biseri ter stari cekini, katere nosijo kot nakit vaška dekleta in žene.

Dokumenti so priloženi v posebnih zalepkah v vsaki skrinji in podpisani od nekaj desetih ustaških ministrov in glavnih funkcionarjev, ki so bili navzoči pri napolnjevanju skrinj predno so bile zakopane v grobnico.

Skupaj je bilo izvečenih 36 skrinj, preko katerih so radi boljše kamoflaže v grobnici bile razmetane kosti umrlih menihov, ki so bili tukaj pokopani. Meščani, ki so prisostvovali odkopavanju, so ostrmeli sprčo velike količine najdenih dragocenosti, za katere je jasno, od kod prihajajo, in koliko ljudi je radi vsega tega postalo žrtev zverinstva ustaških razbojnikov.

Zagreb, 31. jan. 1946. — Dogodek, da so bile dragocenosti najdene ravno v frančiškanskem samostanu v Kapitelju, dokazuje, da so ustaški poglavarji imeli neomejeno zaupanje v cerkvene ustanove, posebno v kapiteljsko gospodo. Nekaj dni pred svojim begom so ustaši v Zagrebu razširili vest, da so zlato in druge vrednosti ustaške državne zakladnice poslali v inozemstvo. Istočasno pa so ustaški ministri obiskavali nadškofijski dvorec in zahtevali pri nadškofu Stepincu, da poskrbi njihovo imovino, kajti bilo je radi prodiranja jugoslovanske armade že prepozno, da bi jo prepehtjali v inozemstvo. Tedaj je dal nadškof dr. Stepinac dovoljenje bivšemu ustaškemu ministru dr. Alejbegoviću, da skrije arhive ustaškega "ministrstva za zunanje zadeve" in arhive "županstva" v nadškofiiji. Istočasno je nadškof prejel premično imovino ustaških ministrov Josifa Balena, dr. Ive Cankija, Petriča in drugih. Predsednik ustaške vlade, dr. Mandić, ministri Artuković, Bulat, Puk in drugi so nekolikokrat obiskali nadškofa dr. Stepinca in iskali njegove pomoči pri zavetju — zanje v tako težkih dneh. Ti ministri so ob istem času obiskavali tudi frančiškanski samostan na Kapitelju, posebno minister Puk, v spremstvu patra Radoslava Glavača, ki je stanoval v samostanu.

Predsednik ustaške vlade dr. Mandić je skrivanje zlata in drugih dragocenosti iz ustaške zakladnice poveril ministru Puku, polkovniku Vutucu, bojniku Kralju in patru Glavašu, bivšemu "načelniku oddelka za bogoslovje" pri ustaškem "ministrstvu za pravosodje in bogoslovje."

Vsi ti dogodki, kakor tudi mnogi drugi, so dajali upravičene razloge za verjeti, da zlato ustaške državne zakladnice leži v nekem cerkvenem zavodu v Zagrebu. Še meseca septembra lanskega leta so se organi ljudske oblasti obrnili na upravo samostana in zahtevali, da se oddajo vse stvari, ki so jih tam spravili ustaši. Tedaj so frančiškani uporno zatrdili, da se pri njih ničesar ne nahaja. Medtem pa je bilo s preiskavo potrjeno, da so ustaši pred svojim begom iz Zagreba pustili v samostanu ogromne količine obleke, med drugim tudi dva vagona tekstila (blaga), kož, klobukov ter masti. Patri so ustaško

zapuščino porazdelili ustaškim družinam ter drugim samostanom. Rayno tako so bili v samostanu najdeni pisalni stroji in radio-aparati, katere je pri menihih skrili ustaški policijski agent Suklje.

Dne 23. januarja so prišli organi javne varnosti ponovno v samostan. Ko je bilo omenjeno, da se bo vršila preiskava v cerkvi in zakristiji, so patri zopet zatrdili, da tam ni ničesar. Hitro pa se je začelo odkopavanje grobnice in našle so se dragocenosti in zlato, kakor je bila javnost že obveščena.

(Prevedeno iz srbo-hrvaščine.)

SANS.

Tudi Madžarska se je odločila za izgon Nemcev v skrčeni rajh

Enako kot čehoslovaška in poljska vlada, se je tudi ogrska vlada odločila za prisilni izgon madžarskih Nemcev v Nemčijo.

Na Ogrskem je približno 470.000 Nemcev. Načrt določa, da se jih bo pošiljalo v Nemčijo po dvajset oseb v tovornih avtih, ki so v mrazu kurjeni s pomočjo male pečice na petrolej.

Maria Agger ima o tem članek, napisan za časniško agencijo ONA, ki se glasi:

Presenetljivo je, da je odloke vlade, ki je napovedal ta množični izgon Nemcev iz Madžarske, naletel na precejšnjo kritiko tudi v madžarskih krogih, pred vsem med socialdemokrati. Pomisliti je treba, da so Nemci v bistvu vzrok vsega siromaštva, ki danes vlada kot še nikdar prej v tej deželi. Ugovori proti temu dekretu so utemeljeni na tem, da smrdi tak postopek po takozvanem kolektivnem kaznovanju, kateremu so bili nacisti tako izključno naklonjeni. Nasprotniki pregona pravijo, da dve krivici nikdar ne moreta ustvariti pravice.

Se večja je morda ironija v tem, da so celo nekateri dobro znani židovski pisatelji napadli vlado radi tega, ker je ta kolektivni izgon čisto sličen nacističnim kolektivnim brutalnostim, tako da je moralno in etično nedopusten.

Toda slišati je tudi druge vrste ugovore — nekateri pravijo, da bo izgon pol milijona ljudi iz Madžarske, ki ima danes le približno 9 milijonov prebivalcev, gospodarsko nezdrav postopek, posebno ako se upošteva obupno sedanje stanje madžarskega narodnega gospodarstva. Na Madžarskem je zavladala divja inflacija. Nobenega dvoma ne more biti o tem, da je bil vsaj del teh Nemcev, ki bodo morali zapustiti deželo, v gospodarskem pogledu produktiven.

Zanimivo je tudi vprašanje, ki se postavlja čisto resno, čeprav je na prvi pogled ironično — namreč, kdo bo po odhodu Nemcev prevzel obratovanje črnega trga. Bil je namreč skoro izključno nemški monopol. A vsakdo na Madžarskem ve, da bi moral brez črnega trga stradati in še bolj zmrzovati.

Nemci, ki žive na Madžarskem, pripadajo trem kategorijam, in dve od teh se bodo morale vrniti nazaj v rajh. Prva teh kategorij je, sestavljena iz takih Nemcev, ki so se popolnoma asimilirali, tako da jih je težko ločiti od Madžarov samih. Ti Nemci tvorijo večino takozvanega srednjega stanu na Madžarskem, uradništvo, malo podjetništvo in slično. Mnogo teh Nemcev niti ne govori več nemščine. Naseljeni so bili na madžarski zemlji v 17. in 18. stoletju. Nobenega dvoma ni, da bo večina izmed njih dobila dovoljenje, da ostanejo na Ogrskem.

Druga skupina Nemcev, ki bo morala pobrati svoja šila in kopita ter oditi, je tudi starejša izjava. To so Nemci, ki so po več generacij živeli na Madžarskem, ki pa so, ko je prišel Hitler, izkopali svoja stara imena in "našli" svojo nemško kri, ter osnovali takozvani nemški Volksbund, da pokažejo svojo zvestobo napram Hitlerju. To je bila Hitlerjeva peta kolona.

Ta skupina je z lepa ali z grda prisilila tudi druge več ali manj asimilirane Nemce, da so vstopili v Volksbund in se je posebno odlikovala v preganjanju Židov. Ko je na Madžarskem prišel na oblast fašistični pokret in z njim Hitlerju zvesta marionetna vlada, so ti Nemci leta 1944 vstopili v SS-čete in v oddelke,

ki so na Madžarskem predstavljali nacistično Gestapo.

Tretja skupina — ki bo morala tudi na bratko pot v okupirano Nemčijo — so oni Nemci, ki niso nikdar tajili in prikrivali svoje prave barve, temveč vedno odkrito povedali, da so Nemci in da so privrženci nemštva.

Med temi Nemci, ki po večini niti ne znajo dobro madžarsčine, se nahaja največ poglavitnih prekupčevalcev takozvanega črnega trga, ki igra danes tako važno vlogo v tamošnjem gospodarskem življenju. Toda to ne pomeni, da se vsi Nemci te vrste preživljajo z obratovanjem črne borze. Mnogo je med njimi tudi malih kmetov in celo rokodelcev in trgovcev na drobno. Izguba takih delovnih malih ljudi pa utegne zares pomeniti precejšnjo izgubo za madžarsko narodno gospodarstvo — ako se sploh sme reči, da ima Madžarska še svoje lastno narodno gospodarstvo, kajti inflacija je v tej deželi zavzela tako ogromen obseg, da je več zmešnjave kot gospodarstva.

Nesoglasja med velesilami bo možno poravnati

(Nadaljevanje s 1. strani.)

njem veliko oporo. Kajti takozvani kitajski komunisti kontrolirajo ozemlje, na katerem prebivajo okrog 80 milijonov ljudi in trudijo se dobiti tudi Mandžurijo pod svoje okrilje.

Spor zaradi mandžurske industrije

Mandžurijo so v vojni z Japonko, v kateri so bili z njo le nekaj dni, zasedle sovjetske čete. To je na prirodnih zakladih zelo bogata dežela in Japonci so jo v zadnjih dveh desetletjih industrializirali in ob enem vzdrževali v nji veliko armado, ki je bila vedno pripravljena za udar v Sibirijo. Do leta 1905 je bila Mandžurija in Koreja pod rusko sfero vpliva. Potem si ga je po sklenitvi miru z Japonsko ohranila carska Rusija še nekaj po boljševiški revoluciji so se morali ruski interesi iz Mandžurije povsem umakniti v korist japonskemu imperializmu.

Sovj. unija se trudi dobiti Mandžurijo nazaj pod svoj vpliv, čemur pa se upirajo: Čiang Kaišekom vred Zed. države in Anglija. Zato je sov. armada poskrbela, da je pobral iz japonskih modernih tovarn v Mandžuriji mašinerijo ter jo izvozila v Sibirijo. Čiang Kaišel se temu zelo protivi, češ, da j. industrija v Mandžuriji seda

kitajska posest, zato je Rusija ne bi smela pleniti. Moskva odgovarja, da vse, kar je vzela, je njen plen, do katerega je upravičena, kajti industrija v Mandžuriji je bila japonska last in ker je Japonska sedaj poražena, imajo zmagovalci po mednarodnem pravu pravico vzeti, kar je bilo prej sovražnikova svojina.

Je pa Rusija napravila spravljivo gesto s tem, da se je končno s svojo armado je umaknila iz Mandžurije, čeprav je prej trdila, da to stori takrat, ko se iz Kitajske umaknejo tudi ameriške čete. A boj na Kitajskem se nadaljuje med armado, ki jo kontrolira Čiang Kaišek in jo zalagajo Zed. države, in med takozvanimi komunističnimi četami, dasiravno so se nedavno oboji sporazumeli za mir med sabo in za vzajemno sodelovanje v kitajski vladi.

Situacija radi Irana še napeta

Iz Moskve je bilo minulo nedeljo poročano, da se ruska armada umakne tudi iz Irana (Perzije), od kjer bi morala na podlagi pogodbe z Zed. državami in Anglijo oditi že 2. marca.

Silovite intrige, ki se med temi tremi deželami vrše radi Irana, imajo svoj vzrok v ondotnih oljnih bogastvih, ki so bila dolej anglo-ameriški monopol, sedaj pa hoče nekaj deleža od tega tudi Sovj. unija. Ob enem je pomagala Iranu zgraditi ljudsko gibanje, katerega geslo je, da naj iranska prirodna bogastva postanejo posest ljudstva, ki tam živi, namesto da bi se dobili od njih stekali bogatašem, ki lastujejo oljne korporacije v Angliji in v Zed. državah.

Verjetno je, da pride med predstavniki velike trojice glede Irana do kakega sporazuma, a prav gotovo je, da bo Moskva i v nadalje podpirala v Iranu tisto stranko, ki deluje za strmo glavljenje domačih in tujih privilegijev ter za ustanovitev vlade, ki bo nji naklonjena.

O vsem tem se sedaj tajno posvetujejo na seji varnostnega

koncila združenih držav. To zborovanje se je pričelo minuli ponedeljek v New Yorku. Od kraja je izgledalo, da je ozračje nabito z dinamitom, potem se je vsled Stalínove prej omenjene izjave in pa zaradi obljube, da se sovjetska armada umakne iz Irana, položaj uhladil in objublja, da ne pride do polomov in da Američani Rusom ne bodo več "bingljali" z atomsko bombo pred očmi.

Nemška mornarica bo razdeljena

Pred vojno je bila nemška trgovska mornarica četrta največja na svetu. Pred njo so bile le mornarice Anglije, Zed. držav in Japonske. Zavezniška komisija velike trojice (Anglija, Rusija in Zed. države) se je zedinila, da se Nemčiji pusti eno sedmič njene mornarice, drugo se razdeli med zaveznike. Ena izmed ladij, ki bo oddana zmagovalcem, je sloviti nemški potniški parnik "Europa". V vojni ga je dobila v pest Amerika, a ga nedavno poslala nazaj v Bremen. Dobila ga bo brčkone Francija.

Lakoča v Indiji

Indijci veščaj v študiranju problemov prehrane, Ramaswami Muladiar, je dejal, da če ne lobi Indija dovolj živilske pomoči pravočasno, je od pet do šest milijonov njenega prebivalstva v nevarnosti, da pogine od glada.

AMERIŠKI VOJAKI v Evropi so zelo nezadovoljni, ker jih ne pošljejo domov, češ, da tam sedaj, ko je vojne konec, nimajo kaj početi, razen neumnosti. Gornje je slika iz protestne demonstracije ameriških vojakov v Franciji. Na vrhu je polkovnik Curtis Stuman, ki odgovarja na vprašanja razdraženih vojakov.

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWNDÁLE AVE., CHICAGO 23, ILL.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Nova ustava Jugoslavije

Po angleškem izvirniku priredil Mirko G. Kuhel

V novi ustavi Federativne ljudske republike Jugoslavije se zrcalijo in izoblikujejo velike pridobitve v demokraciji in samovladi, ki so si jih izvojevali narodi te dežele med osvobodilno borbo, in te pridobitve se utrjujejo kot osnovna podlaga najvišje postave — ustave.

Posebno ministrstvo za Konstituantno je predložilo osnutek ustave objavilo 1. decembra 1945 in ga po državi široko razmnožilo. Naslednja dva meseca so se po celi Jugoslaviji sestajali državljani in organizacije — kulturne, civilne, delavske itd. — proučevale in diskutirale osnutek ter predložile popravke in dodatke. Končna oblika ustave, ki je bila sprejeta 31. januarja 1946, vključuje mnogo na ta način predlaganih sprememb.

Ustava v glavnem vtelesuje tiste principe, ki so bili postavljeni med vojno in so najprej dobili izraz v postavah o agrarni reformi, državljanstvu, svobodni tisku itd., ki so bile proglašene na prvih dveh zasedanjih AVNOJA (Antifašističnega veča narodnega osvobodjenja Jugoslavije) leta 1942 in 1943 ter na zasedanju provizorične skupščine v avgustu 1945. Določeno je, da se morajo te postavne pravne vsoglasiti z novo ustavo v teku šestih mesecev po sprejemu ustave — do 1. avgusta 1946. Ustava, ki sestoji v glavnem iz izražanja principov, pušča velike dele odprte za bodoči razvoj in dopolnitev.

TRI OSNOVNA NACELA

Glavni osnovni principi ustave — ki zrcalijo velike osnovne pridobitve osvobodilne borbe — so trije. Prvi se tiče oblastne spremembe: Jugoslavija ima zdaj ljudsko vladavo. Drugi se nanaša na spremembo v socialno-ekonomskem sestavu, tretji pa na spremembo v razmerju med različnimi narodnostmi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Vse drugo v ustavi — državljanstvo, pravice, ureditev vlade, sodišče itd., izvira iz omenjenih treh bistvenih pridobitev.

Sesti člen ustave pravi, da v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji izhaja vsa oblast iz ljudstva in pripada ljudstvu. Podoben odstavek se lahko najde v mnogih ustavah, toda v jugoslovanski pa je vsa ostala vsebina posvečena izpolnitvi te zaobljube. Spremembe, ki so omogočile to ljudsko oblast, so globoke. Ne samo, da je spremenjen sestav vlade, oziroma administrativni stroj ter podlaga za oblast; sprememba je bila napravljena v samih koreninah sistema — revolucionarna sprememba, ki posega v vse vodilne dele. Namesto stare vladajoče velesrbske kliše, ki je s pomočjo reakcionarnih skupin Hrvatke, Slovenije in drugih delov vladala Jugoslavijo preteklih 22 let, je ljudska Jugoslavija sedaj vzela oblast v svoje roke. To

pomeni ljudstvo vse Jugoslavije, velika večina katerega je na vedno delavstvo iz mest in vasi.

Ustava štiti ljudsko oblast na določen način. Ena primera je volilna postava, ki jamči posredne volitve in tajno glasovanje. Izvoljenci so odgovorni svojim volilcem in zamorejo biti odpoklicani iz urada, ako ne delajo po volji ljudstva. Drugo jamstvo obvezuje razne državne organe, da branijo delovno ljudstvo in mu pomagajo obvarovati se pred gospodarsko zlorabo in izkoriščanjem. Demokratične pravice ljudstva so še bolj poudarjene v določbi, ki pravi, da ne more nihče imeti posebnih predpravil ali privilegijev radi svojega rojstva, gospodarskega položaja itd.

Ustava v splošnem obvezuje vse državne organe, da sledijo ljudski volji pri razrešitvi vprašanj na način, da so državljani udeleženi pri reševanju tekočih zadev. Ni torej bila le slučajnost, da se je Jugoslavija nazvala federativna ljudska republika. Je ljudska država v pravem pomenu besede v tem, da prikratk v zgodovini dežele ljudstvo samo odloča, kaj je najbolje za veliko večino ljudstva.

SPREMEMBE V GOSPODARSKEM SESTAVU

Nov socialno-ekonomski sestav Jugoslavije je tesno povezan s to bistveno spremembo. V gospodarskem sestavu so trije glavni razdelki: državna podjetnost, zadržišniška podjetnost ter zasebna kapitalistična podjetnost, ki predstavljajo tri glavne oblike v razvoju jugoslovanske ekonomije. Državna podjetnost ima glavno vlogo v novem gospodarstvu dežele; v ljudski državi je to pač razumljivo. Drugi vzrok za njeno važnost je dejstvo, da se je državna imovina precej povečala vsled zaseženja premoženja sovražnika in njegovih kolaboracionistov. To je tudi glavni gospodarski pogoj za veliko večino ljudstva v njegovem stremljenju za družbeni napredek. Poleg tega pa tudi dovoljuje državi bolj izdatno kontrolo nad vso ekonomijo. Končno pa tudi omogoča razvoj splošnega programa za načrtno gospodarstvo.

Zadržišniška podjetnost igra važno vlogo pri takem načrtu, toda pri tem ne sme biti nikake iluzije o kaki zadržišniški državi. Faktično zamore zadržišniška podjetnost obstajati le, če se more zanašati na državno ekonomijo za podporo, kadarkoli je ta potrebna. Brez močne podpore od strani države bi zadržišniška podjetnost zopet postala žrtev finančnih veleskupin, kakor se je dogajalo prej, in bi izgubila ves pravi pomen v življenju dežele.

Privatna podjetnost ostane važni del njenega ekonomskega življenja. Na en način ima ljudska republika kontrolo nad njo, kajti funkcionira v okvirju splošnega načrta, drugače pa ji je v splošnem dovoljen normalni razvoj. Ampak lahko je razumeti, zakaj privatno podjetje ne sme biti rabljeno, da bi skupnosti na

WILLIAM GREEN IN JOHN L. LEWIS sta sedaj glavna prvaka v Ameriški delavski federaciji. Prvi zato, ker je že mnogo let njen predsednik, in drugi vsled svojih "churchillskih" zmoglosti v govoru in organiziranju. Lewis se je pred tedni z ekskuzivno AFL pobotal za zavrženje unije premogarjev UMW v AFL. Tudi Green je bil nekoč njen član, toda ko sta se v vprašanju industrialnega unionizma ter vsled raznih drugih nesoglasij skregala, ga je Lewis izključil iz UMW. Sprejela ga je nato medse druga unija, da je lahko ostal predsednik AFL. V sredi med njima je David Dubinsky, ki je tudi šel skozi mnogo porov z Greenom in Lewisom, a so sedaj — zaenkrat saj, složni med sabo, največ vsled njihovega skupnega nasprotovanja CIO.

katerikoli način škodovalo. Zasebna lastnina sme biti omejena in celo odvzeta, če ljudske koristi zahtevajo, toda le na podlagi zadevnega zakona in proti odškodnini.

Država daje smernice celokupnemu gospodarstvu države potom načrta, ki vključuje vse tri vrste podjetnosti. Zunanja trgovina spada pod oblast zvezne (federativne) vlade.

LASTNINA ZEMLJE

Osnutek ustave proglašja, da spada zemlja onim, ki jo obdelujejo, in prepoveduje obstoj veleposestev. To načelo je v ustavi samo povedano; podroben načrt za agrarno reformo in razdelitev zemlje pa je zapaden v postavi od 23. avgusta 1945. Zemlja, ki spada pod področje te postavne in ki bo razdeljena, sestoji iz: veleposestev, obsega jočih nad 25—35 hektarov orane zemlje (velikost se razlikuje v krajih, kjer so razmere drugačne); iz zemlje, ki pripada bankam, delniškim družbam in rodnim društvom; iz zemlje, ki so jo lastovali cerkve in samostani (razen 10 hektarov, ki jih sme vsaki izmed teh obdržati); tisti, ki imajo zgodovinsko ali kako drugo posebno znamenitost, zamorejo obdržati največ 30 hektarov; lastniki, ki ne obdelujejo svoje zemlje, zamorejo obdržati 3 do 5 hektarov, vsa ostala njihova zemlja pa bo na razpolago za razdelitev. Za razdelitev bo na razpolago tudi zemlja, ki je ostala brez lastnika ali dediča vsled posledic vojne; zemlja, ki je last državljanov nemškega rajha; zemlja, ki je pripadala kolaboracionistom in ljudskim sovražnikom; in končno zemlja, ki jo država odvzame od svoje lastnine.

Prednost do zemlje imajo borci narodno osvobodilne vojske, vojni invalidi in družine ter sirote vojnih žrtev ali fašistične terorizma. Zemlja se deli kmetovalcem, ki nimajo ali imajo premalo zemlje, ter osebam, ki spadajo v zgoraj označeno kategorijo, če tudi niso kmetovalci, ako sprejmejo odgovornost za obdelavo zemlje. V smislu odredbe bo oddeljeno vsakemu prejemniku ne več kot 8 do 12 hektarov in razen v izjemnih slučajih, ki jih postava omenja, bo Jugoslavija ostala dežela majhnih in srednjih kmetovalcev.

Zemlja se prepiše na posameznike, toda na zahtevo več posameznikov, se zamore dati skupina kot skupna imovina zadrge. Znamenito je, da je zemlja takoj prešla v roke onim, katerim je bila dana, ter da je lastninska pravica bila takoj zanesena v uradni register. Na ta način so uradne oblasti zamogle preprečiti spekulacijo in črnorost, kar se je dogajalo v stari Jugoslaviji, ko lastninska pravica ni bila vpisana in je nastalo mnogo zlorabe. Druga zelo važna točka postavne določa gradnjo šol, delavnic itd., za vojne sirote na skupni zadržišniški zemlji.

Te določbe, ki se tikajo socialnega in gospodarskega sestava pri delitvi zemlje, kar je redkokdaj omenjeno v kaki ustavi, so bile vključene, ker se smatrajo za mogočo obrambo ljudskih pridobitev. Ustava hoče onemogočiti kaki močni protidemokratski finančni skupini polastiti se oblasti potom gospodarskega pritiska.

Pravica podedovanja premoženja je popolnoma zaščiten v ustavi in država nudi mladoletnim (pod 18 let starim) polno pravno protekloje.

ZVEZNA DRŽAVA IN FEDERALNE REPUBLIKE

(Citatelji morajo razločevati med pridevnikom "federativna" in "federalna"; federativna se nanaša na Jugoslavijo kot celoto, torej pomeni federativna vlada zvezno vlado Jugoslavije. Federalna pa se nanaša na eno ali več izmed šestih republik Jugoslavije, torej na posamezno vlado ene podrejene republike.)

Enakopravnost narodov Jugoslavije, zagotovljena z izgradnjo skupne države na federativnih principih, kot je bilo zaključeno na drugem zasedanju AVNOJA dne 29. maja 1943, je druga velika posebnost. Ustava jamči popolno neodvisnost in samostojnost vsakemu narodu pri reševanju vseh vprašanj, ki se ne nanašajo na skupne ljudske interese. V zvezi s tem naštevava ustava vse panoge, ki so v področju zveznih (federativnih) oblasti, ter natančno deli delokrog zvezne republike od delokroga posameznih državnih republik. Ta izrecna razmejitev pravomočnosti je posebno zajamčena v samostojnosti vsake republike.

V smislu 44. člena spadajo pod oblast zvezne republike sledeče zadeve: vsa notranja vprašanja, vključivši zunanjo trgovino; ljudska bramba, komunikacije, pošta, brzojav, telefon, radio; vprašanja o izvajanju ustave in o skladnosti raznih državnih ustav z zvezno; sprejemanje v zvezo novih republik, avtonomnih pokrajin in avtonomnih oblasti; razrešitev meja ter sporov med republikami. V delokrog zvezne vlade spada tudi zakonodajstvo glede državljanstva in pravosodja, medtem ko sprejemajo posamezne republike postavne glede dela, socialnih pravic itd., v smislu načel, ki jih je osvojila Ljudska skupščina.

V delokrog in pravomočje zvezne vlade spadajo tudi zadeve občeljudskega značaja, n. pr. državljanstvo, naseljevanje in izseljevanje, amnestija in pomilostitev, skrb za vojne invalide itd. In končno vprašanja glede denarnega in kreditnega sistema, proračuna, dohodkov, davkov ter vseh drugih fiskalnih in finančnih zadev spadajo tudi pod zvezno jurisdikcijo. Vse drugo, kar ni omenjenega v 44. členu ustave, spada v področje vlad federalnih republik.

Vzlic precejšnji avtonomiji, ki je dana raznim republikam, sledi ustava načelu, da je Jugoslavija enotna bitnost, skupnost ljudstev Jugoslavije ter proglašja državo za eno gospodarsko enoto, v kateri je notranja carina prepovedana. Akti in uradne listine, ki so postavne v smislu zakona države, ki jih je izdala, so postavne tudi v vseh drugih republikah. Ustava proglašja enotno zvezno državljanstvo poleg državljanstva vsake posamezne republike, tako da je državljan ene republike obenem državljan Jugoslavije. Vprašanje državljanstva je krito v novi zvezni postavi od 23. avgusta 1945. Pod to novo postavno zamore oseba postati državljan poleg starega načina — po rojstvu, pokolenju ali naturalizaciji — tudi na nov način: po

tom, mednarodne pogodbe. Ta dodatek je bil napravljen, da se pospeši dobitve državljanstva tistim ljudem v obmejnih delih, ki bodo vrnjeni Jugoslaviji potom mednarodne pogodbe. Dostilajže je tudi dobiti državljanstvo tistim osebam, ki so ga izgubile, pa so jugoslovanskega porekla. To velja zlasti za jugoslovanske izseljence, ki bi v slučaju vrnitve napolnili v jugoslovanskem prebivalstvu vrzel, ki so jo povzročile zelo težke vojne izgube.

(Več o novi jugoslovanski ustavi prihodnjic.)

Komentarji—

(Nadaljevanje z 2. strani.)

nomska sistemoma, ki sta si toliko nasprotna, da bi ju bilo nemogoče usoglasiti.

Bivši predsednik Hoover je bil po Trumanovem navodilu poslan v Evropo študirati relifni problem, da ugotovi, kje so tam potrebe za pomoč največje in najnujnejše. Prvo se je ustavil v Parizu, v par dneh preučil položaj, ugotovil, da je tam med revnim ljudstvom pomanjkanje neznošno in se nato odpravil z letalom v Rim. Ze prej pa je Hoover dejal, da bo papeža takoj obiskal in ga urgiral napraviti na svet močan apel v prizadevanjih za čimvečji relif gladnemu ljudstvu po svetu. Torej se vse razvija nekako tako kot se je po prvi svetovni vojni. Razlika je le, da sedaj vodi iz Washingtona vsa pota najprej k papežu.

Winston Churchill se je poslovljal s počitnic v Zed. državah in poročevalcu UP je dejal, da se vrača v Anglijo, ker šele tam se bo odpočil od počitnic v Ameriki. Ni pretiraval. Pred odhodom je bil gost kardinala Spellmana v New Yorku. Ni verjetno, da sta se menila o utrjevanju demokracije, ali za strmo glavljenje fašista Franca, pač pa, kako zastaviti razmah "komunizmu" in o pospešenju propagande proti USSR. Bilo bi sicer pametnejše, ako se bi taki politiki in cerkvenjaki rajše trudili ustvariti temelje za mir, pa so jim razredni interesi posedujočega, vladujočega sloja v kapitalističnih deželah več kot pa smisel za mir.

Igor Gozenko je bil v Kanadi eden glavnih ruskih špijonov in v svojem področju je imel raz-

tom, mednarodne pogodbe. Ta dodatek je bil napravljen, da se pospeši dobitve državljanstva tistim ljudem v obmejnih delih, ki bodo vrnjeni Jugoslaviji potom mednarodne pogodbe. Dostilajže je tudi dobiti državljanstvo tistim osebam, ki so ga izgubile, pa so jugoslovanskega porekla. To velja zlasti za jugoslovanske izseljence, ki bi v slučaju vrnitve napolnili v jugoslovanskem prebivalstvu vrzel, ki so jo povzročile zelo težke vojne izgube.

(Več o novi jugoslovanski ustavi prihodnjic.)

Lady Nancy Astor, ki je bila v angleškem parlamentu zastopnica aristokracije, je na obisku v Zed. državah, kjer je bila rojena, rekla, naj se Rusije nikar ne bojimo, torej ne jo "apizati"! Interesantno je, da čezdalje več torijev — ne samo "Lady" Astor in Churchill — prihajajo v Zed. države z edino mislijo ustaviti "val komunistične poplave" in to bo mogoče le, ako se Zed. države zapode s svojo oboroženo silo in atomskimi bombami v Sovjetsko unijo. Torijem v Angliji in tu je torej veliko na tem, da obvarujejo status quo — kar se pravi, svet naj ostane po svoji uredbi tak, kakor je bil. A razvoj priča, da svet noče pa noče tiščati v prošlost.

James Roosevelt je postal "komunist". Tako sta ugotovila dva najbolj reakcionarna kongresnika, Bilbo in Rankin iz Mississippija. Fant, ki je sin pokojnega predsednika Roosevelta, je pristopil v neko napredno ali "sopotniško" organizacijo in omenjena poslanca pa sta dogmala, da je v resnici pristopil v komunistično stranko. Well, namesto Browderja, ki ga je izključila, ima sedaj Jimma. Ampak mnogi kongresniki še vedno smatrajo, da ni prav, če se vsakega, ki se učeni v kaki protireakcionarni organizaciji kar kratkoma krsti za "komunisto". Posebno ako se za botre samolastno postavijo taki ljudje, kot sta Rankin in Bilbo.

Zapadne sile bodo v zaostalem, brezpravnem, izkoriščanem svetu uspele le, ako bodo kaj storile za dvigovanje življenjskega standarda tiste mase — šteje na sto milijone ljudi, ki so jo skozi vso dobo nemoteno

izkoriščale in jo držale v podložnosti. Demokracija jim takrat ni bila dosti v mislih, ker so jo v Evropi propagirale le socialistične stranke, v prvi svetovni vojni pa Woodrow Wilson. Kaj so potem zmagoviti zavezniki po padcu kajzerja storili za demokracijo, je znano.

Rusija ima že žita za izvoz

Dasi je velik del Sovjetske unije opustošen, je centralna vlada izračunala, da ima v svojih zalozah spet toliko žita, da ga začne lahko izvažati. Po osvoboditvi Jugoslavije — kakor je bilo takrat poročano, ga je dala nji v pomoč 40.000 ton. Nedavno pa je v pogajanjih s Francijo rekla, da ga ji da lahko od 300.000 do pol milijona ton. Od tega bi bilo 400.000 ton pšenice in 100.000 ton koruze. Prevoz bi izvršile francoske ladje iz pristanišča v Crnem morju. Reakcionarji v Franciji se boje, da je to ob enem ne samo kruh temveč tudi "komunistična propaganda", pa apelirajo, naj bi te dajatve — proti plačilu seveda — rajše izvršile Zed. države, ker so proti "komunizmu".

Tudi poslanci v Angliji žele zvišanje plač

V angleškem parlamentu je poseben odbor po svojih dognanjih o sedanjih dohodkih poslancev v zbornici priporočil, naj se jim plače zviša z \$2.400 na leto na \$4.000. Poročilo odseka pravi, da se lahko polovico od tega odšteje za njihove stroške, ki so v zvezi s službo, torej bi imeli po odbitku svojih poslanskih izdatkov \$2.000 čistega za svoje druge potrebščine in za vzdrževanje družine. Ker angleški parlament zelo redno zboruje, imajo poslanci le malo časa opravljati še kako drugo službo, priloznosti za "postranske" dohodke ("graft") pa je tam veliko manj kot pa jo imajo poslanci ameriških zakonodaj. Oziroma jih tam sploh ni in "lobisti" bi v angleški zbornici nič ne opravili, dočim so tukaj bolj važna ustanova kot pa poslanci sami. Kajti čestokrat lobisti poskrbe, kako naj poslanci volijo. A vzlic tej nedemokratski "razvadi" bi radi naši poslanci petkrat večjo plačo kot pa jo jemajo člani angleškega parlamenta.

Killing the "Outlet Octopus"

Naš junak ima pravo misel... "Oktopus, ki razpeljuje" mora iti stran... ampak rešil ga ne bo s sekro — pač pa z pravilno napeljavo žic.

Morda je tudi pri vas to še mali Oktopus... ampak bo raste naprej, če ne uredite vaših žic. Niso samo "dvojni zatiki na dvojnih zatikah" vidni in nerodni, pač pa so tudi nevarni. Mislite na tisto malo žico za zatikom (plug), ni narejena, da bi nosila tako težko napetost.

Ogibajte se vročih in nepravilno delujočih naprav. Pravilno urejene in napeljavane žice pomenijo boljše, svetlejša luči... nič več "razpeljavalnih ok. opusov". Vi boste imeli dosti udobnih odvodov in dovodov toka... in ne boste "hodili več po temi!" — pomnoževalni stiki (switches) bodo svetili pred vami.

V vašem sedanjem ali bodočem domu, računajte s tem, da boste imeli električne žice pravilno napeljavane, da bodo vam nove električne opreme služile boljše. Pridite danes in pogovorite se radi pravilne napeljave žic z nami, ali z vašim električnim kontraktorjem.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

NAROČITE AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

SVOJCEM V STAREM KRAJU

Stane \$1.65 s poštnino vred. Pošljite nam točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Letošnjega koledarja mora v stari kraj najmanj tisoč izvodov!

Ljudje tam ga bodo veseli, ker je njim posvečen.

"CONTROLLED" INFLATION

The new wage and price regulations issued by Chester Bowles, director of economic stabilization, marks one advantage over previous orders from the Office of Price Administration. It is frank enough to admit that prices will rise on the basis of almost any wage increase which is granted. On the other hand, the economic stabilizer pointed out that wage and salary increases would generally be limited to the overall rise in the cost of living of 33%.

The point of course is that the movement of prices skyward has not been arrested anywhere along the line. This jump, which has been particularly hard on workers, has been consistent since the beginning of the war.

With the end of the war, when labor suffered a severe loss in take-home pay due to the sharp cut in overtime, down-grading and many other factors, Bowles was placed in the seemingly gallant role of stemming the rising price tide. Whatever role Bowles felt he was playing, the facts contradicted all his optimism.

For even if one accepts the figure of a 33% rise in cost of living since 1941—AFL and CIO figures have placed it at close to 50%—it is important to note that the Monthly Labor Review (February, 1946) reports that the most important items in a worker's budget, food and clothing, have continuously risen, and that, as of December, 1945, food prices had increased 44% and clothing prices 48% since 1941.

The key point is that, since the imposition of the price controls in May, 1942, food costs rose 20% and clothing costs to consumers have risen 23%. These are the official figures which all of Bowles' optimism cannot laugh away.

This means that capitalist manufacturers, with the aid of the government, are winning the battle against the workers. They have gotten all the price rises they have asked for; their strikes are never lost and they have a new wage stabilization order which will prevent wages from touching prices.

This is the old, old capitalist pattern and it will not be ended until the capitalist system itself is ended.—The Call.

WHAT DID YOU EXPECT?

The fact that judges have resorted to injunction proceedings since the war ended is bringing outraged protests from the ranks of organized labor.

We might join in the protests, but, to be truthful about it, we're not at all surprised when the laws of the land are turned against the working class.

We wonder what the workers of this nation expected. Did they really think that they would get the same kind of consideration after the war ended—when they would not be needed—as they received during the war when they had the profit-takers over the barrel?

All through the war we were painfully conscious of the fact that we were making ourselves unpopular by warnings of what is now about to happen. We said that the time for workers to use the power was when they were powerful—and needed. That was the time for them to take independent political action—not merely to win favors from a president, but to build a new economy in which wealth would be created for the benefit of everybody instead of for the profit of owners.

Some of our critics called our proposals trite and hackneyed. They said we were not practical. Well, injunctions are practical enough when they are used against workers in a glutted labor market.

—Reading Labor Advocate.

LOOKING AHEAD

By Len De Caux

Beware of pickpockets, highjackers, confidence men, and all other swindlers and tricksters, when you draw your pay these days.

If you don't watch out, they'll not only take the money from your pocket, but the food from your table, the clothing from your back, the roof from your head and your savings from the bank.

The slickest, smoothest-talking best-organized gang in history is operating now on a nation-wide scale to rob the public.

They don't wear masks, or carry guns or marked cards, so you may not recognize them at once. But they're after your dough all the same.

They are well-dressed, respectable-looking gents who haunt Washington hotels, the lobbies of Congress and the corridors of government agencies.

Their higher-ups may be found in Wall Street, the more expensive clubs and other hang-outs of the profiteers in every city.

You can read their spiel in full-page ads and the editorial columns of most daily papers.

The gang is led by the Natl. Assn. of Manufacturers, which is spending close on a million dollars for an advertising campaign against price control.

But Chester Bowles has also named other names, such as the Natl. Retail Dry Goods Assn., the Natl. Assn. of Real Estate Boards, the packers' lobby, and the Wall Street speculators who are "irresponsibly whooping it up for inflation."

The real estate gang has already made the House vote against reasonably-priced housing for veterans and others, by rejecting price ceilings on homes and subsidies for lower-cost construction.

The rest of the gang are working to wreck the price control act by attaching every possible amendment to allow higher prices and prevent real enforcement.

They have already got the Senate to vote a 50% cut in the OPA's deficiency appropriation.

All these activities are designed to steal your wages as effectively as with a blackjack down a dark alley.

When OPA controls were removed from citrus fruits, prices of oranges, lemons and grapefruit rose at once from 50 to 100%. And the same, or worse, would happen

to all other foodstuffs, if the wreckers of price control have their way.

Lobbies are similarly working to raise clothing prices, rents and everything else on which your wages are spent.

If the robber gang are successful, real wages will be cut again and again by leaping living costs; and the value of war bonds, insurance and other savings will shrink to the lowest point.

If you think this is alarmist talk, consider what happened after the First World War.

Shortly after the 1918 armistice, with no price controls, living costs started to skyrocket. By June, 1920, they had more than doubled over the pre-war level.

This inflation brought nothing but misery to most Americans. Wages could not keep up with increased prices, and the workers' real earnings were not restored until the 1930's and CIO's big organizing drives.

Along with lower real wages came increasing unemployment and reduced farm earnings.

Factory payrolls shrank 44% between 1919 and 1921 and the number of unemployed rose by more than five million. Average earnings of factory workers declined from \$1,350 in 1920 to \$900 in 1921.

Net income of farmers, meanwhile, declined from \$8.8 billion to \$3 billion between 1919 and 1921, and average farm income shrank from \$1,360 to \$460.

To preserve the purchasing power of your wages, and to prevent unemployment and depression, the robber-campaign of the price profiteers must be counteracted by the greatest popular campaign ever conducted to maintain price controls.

It's Harry and Winnie

It has been learned from the most reliable of sources that the President of the United States and the leader of Great Britain's Loyal Opposition operate on a first-name basis.

To Mr. Truman and Winston Churchill, they are Harry and Winnie.

But it wasn't always thus. When Franklin D. Roosevelt was President and Churchill was Prime Minister of Britain it was Winnie and Mr. President.

THE MARCH OF LABOR

"Who Is Putting Up the Money?"

Congress Should Find the Answer to That Question; Capital Is "Seething" With Lobbyists, Says Rayburn

"Who is putting up the money?" Andrew Biemiller, vigorous young Congressman from Milwaukee, put that question to the House last week. He was referring specifically to the barrage which is being laid down by the medical societies and the drug manufacturers. Apparently they have "teamed up."

The physicians are terribly excited over President Truman's health insurance program. The drug manufacturers wish to have a free hand to poison people with "patent medicine" of all kinds.

Biemiller is not seeking to interfere with the "constitutional rights" of these propagandists, but he thinks Congress and the public should know "Who is putting up the money."

A little later, Rayburn of Texas, Speaker of the House, told his colleagues that Washington was "seething with utility lobbyists." Their object at the moment is to cripple rural electrification.

There are literally scores of other "lobbies"—aggressive, well paid—fighting every proposal before Congress which even remotely threatens to reduce the profits of various special privilege groups.

There is no law against this sort of thing, but as young Biemiller insists, Congress and the people have a right to know "Who is putting up the money."

On a number of occasions in the past, when Congress was faced by somewhat similar situations, it has named "lobby investigating" committees. When the committees were made up of the right men, they always struck "pay dirt" and before they finished they cleared the legislative atmosphere.

Similar committees could do the same thing again. "Who's putting up the money?" House and Senate owe it to themselves, as well as to the people, to get a complete answer to that question.—Labor.

Manifesto for an Atomic International

By Kenesaw M. Landis II in the Chicago Sun

I think the time has come to organize a new international.

The First International was founded in 1864 by Karl Marx and Friedrich Engels under the slogan "Workers of the World, Unite."

After a few years it fizzled out and was followed by the Second International, which collapsed under the nationalist tensions of World War I.

The Third, or Communist, International was founded at Moscow in 1918, dedicated to the violent overthrow of capitalist governments and the creation of a world proletarian society.

But the Third International was formally disbanded during World War II, when Communist-Russia gave up world revolution for a program of nationalistic expansion.

Whether our new international could be called the fourth is open to some question, because the late Leon Trotsky started a private organization of his own under this number.

In any event, the number doesn't matter.

The Atomic International would be based on a doctrine more revolutionary than anything Karl Marx ever dreamed of. Instead of class warfare, nuclear fission.

Instead of dialectical materialism, the destruction of matter. The surplus energy theory.

The atomic manifesto would make the Communist manifesto look pale. It would say:

"Proletarians, capitalists, doctors, lawyers, vegetarians, meat eaters, Republicans, Hottentots have everything to lose, including their lives. They have a world to win. Denizens of the world, unite."

In every country an atomic party would be organized, operating

Steel Tries To Bribe Rural Press

Away out in Oregon, at The Dalles, is a brave little paper called "The Optimist." Recently the publisher of "The Optimist" received a letter from the American Press Association, announcing that it was paying advertising for the American Iron and Steel Institute, which is a propaganda agency of the steel interests.

"Now that we have succeeded in selling the steel industry on the wholesome and powerful influence of the rural press, it is up to the publishers to keep them sold," wrote the American Press Association. It continued with the warning that "the future of steel advertising in rural newspapers" depends on how the weeklies treat the steel industry.

Two editorials were enclosed, just to show what the American Press Association had in mind. Both were violently anti-labor. One emphasized that farmers all over the country are "demanding" congressional action against unions.

It would be interesting to ascertain how many weekly papers accepted the bribe offered by the American Press Association. Unfortunately, that part of the record is missing. All we know is that "The Optimist," at The Dalles, Ore., refused to sell its soul for a mess of pottage. So we doff our chapeau to an honest publisher.—Labor.

Some Odds and Ends

Here's a price-ceiling success story: Soft drink manufacturers say they have been operating under a price ceiling for years, and with considerable success. No matter what happens to production costs, 5 cents for a bottle of pop is a psychological ceiling. Any advance above that level brings a sharp drop in consumption. The industry holds that its spectacular progress in spite of this price limitation is the result of its ability to cut costs through increased efficiency.—From Newsweek's Periscope Department.

The cost of living climbed during December in 57 of 63 industrial cities surveyed each month by the National Industrial Conference Board, big business research outfit.

Famous last words: "Honest to goodness, officer, I didn't know that atom was loaded."

Every auto speeder should have his picture taken so the newspapers will have it on hand when he is injured in a smash-up.

Give a woman an inch and she gets the idea she is a ruler.

If the Government had followed the advice of the National Association of Manufacturers and abandoned price control during the war, it would have cost the nation \$66,000,000,000, increasing the cost of prosecuting the war by \$30,000,000,000 and the cost of living by \$36,000,000,000. NAM's current full-page ads don't mention this fact, but NAM members know it.—T.B.W.

Soliloquy of a Bomb

As Overheard by COVAMI

"I am the Atombomb! The Miracle Brain-Child of Science—The Ultimate Expression of Christian Civilization—All the Blessings of Capitalism concentrated in a Capsule! The Fire Prometheus stole from Heaven purified and perfected! The Final Summation and Proof of 'Progress'! In Me an Epoch ends, a Time is born! I am both Threat and Promise, Both Sivia and Vishnu, the Destroyer and Preserver. All that is Evil and Good in Man is in Me! ALL peace, plenty, security and prosperity, or—War, woe, want, insecurity and Canibalism—I am the Harbinger of Happiness on Earth or Herald of Despair. Proclaimer of Life and Goodwill or Death and Hate to ALL!—It is for YOU, O Man, to choose! PERISH with Capitalism, or LIVE in Industrial Democracy—I have said, I have spoken, I, the Creature, proclaim to my Creator a Millennium on Earth or a Thousand Years of the Iron Heel! As YOU will it, O Man, so be it with YOU!"

JAPANS NEW CONSTITUTION

Some of the finest words in Freedom's vocabulary grace the new constitution proposed for Japan, but before becoming too optimistic, we should be wise to remember that the document is the product of a government absolutely lacking in democratic elements. The proposed constitution is merely one more concession which Japan's "old gang" has had to make under pressure from the Japanese people and the occupation authorities. And while the people have seized their opportunity to establish a democratic press and begin rebuilding their shattered political and labor organizations, the old order still retains the substance of power. The vitally important Home Ministry, for instance, which controls the police and has sole responsibility for the conduct of the coming elections, as well as for passing on candidates, has been virtually unchanged by General MacArthur's well-publicized purges. While top military fascists have been arrested as war criminals, they have almost invariably been succeeded by former subordinates with similar outlook but less conspicuous records. Under these circumstances it is not surprising that the fine words of our directives have been sabotaged. The new constitution will receive the same treatment so long as the present Japanese bureaucracy remains.—The Nation.

POWER TRUST GOBBLES UP TWO MORE CO-OPS

Two rural electric cooperatives disappeared recently into the maw of the profit utility industry. The two were the Jordan Valley Cooperative of Jordan Valley, Idaho, and the Long Valley Cooperative of Donnelly, Idaho. They disappeared "into the Idaho Power Company."

Claude R. Wickard, Administrator of the Rural Electrification Administration, apparently has become aware of the danger to rural electric cooperatives and to REA. Recently he struck at the power utility industry in phrases which were reminiscent of Senator George W. Norris. Speaking in North Carolina, he pleaded for interest in rural electric cooperatives and their development and then launched into an attack on "the power companies."

"Today the power companies are spending huge sums in a national advertising campaign to promote their special interests," he said. "Much of their advertising copy is cleverly written to cast discredit upon any power program except that controlled by the self-styled 'business-managed-taxpaying-companies.'" I have seen one advertisement clipped from weekly newspapers all over the country which apparently was written for the express purpose of stirring up resentment against REA cooperatives among small town business men. I don't think we will need to worry about the unfair advertising if the business men in your town realize how much your program means to their farm customers. The costs of high priced public relations representatives and advertising, like all other private utility costs and profits, come out of the monthly power bills of consumers."

Continuing, Wickard said: "These advertising campaigns, and other efforts to curry public favor are strangely reminiscent of a decade or two ago when the private utilities were using every means, fair or foul, to lull people to sleep while they went on with their nefarious manipulations of the nation's power business. Those of us who reflect on the debacle of the utility holding companies and the crashing of utility empires are not too much impressed by claims of efficient management."—The Brewery Worker.

How Texans Are Gouged on Power

A friend in Texas points out that the Texas Power and Light Company "plays a big part in the politics" of the Lone Star state, while charging the customers exorbitant rates.

Our friend pays \$5.41 for 110 k.w.h. He wishes to know what he would pay for the same amount of "juice" if he lived in Washington or in Ottawa, capital of the Dominion of Canada.

As we figure it out, his bill would be \$2.69 in Washington. That would be a saving of \$2.72 a month, and for a year the saving would total the tidy sum of \$32.64. Putting it another way, our friend is paying twice as much in Texas as he would in Washington.

However, if he lived in Ottawa he could do still better. There 110 k.w.h. would cost him \$1.98. That would be a saving of \$3.43 a month, or \$41.16 in a year.

Charging such rates, the Texas Power and Light Company can very well afford to "play a big part in politics."—Labor.

WANT A THIRD PARTY? HERE'S WHAT THEY DO

By Millburn P. Akers

Increasing discussion of a third party movement, resulting from the legislative impasse by the congressional coalition of Southern Democrats and Northern Republican reactionaries, has brought forth varied comment.

Some persons, such as Former Interior Secretary Harold L. Ickes, who himself left the Republican party in 1912 to follow Theodore Roosevelt into the Bull Moose movement, maintain it can not be done. That, of course, depends upon what one wishes to accomplish by a third party movement.

The United States has had many third parties. Few have won office. But almost without exception each has had a profound effect upon American life.

Mr. Ickes certainly knows that the Bull Moose party, by bringing about the defeat of the Republican party, was indirectly responsible for the enactment of the Adamson Eight Hour Act, the Federal Reserve Act, and many other progressive measures of the first Wilson administration! It was the reactionary attitude of the Republican party upon such needed social reforms that caused Mr. Ickes and others to leave that party.

The Populist party, in an earlier era, failed to win national office. But, ere its death, its agitation brought about the enactment, by an older party which had long fought such measures, of the Sherman Anti-Trust Act and the basic law regulating railroads under which the Interstate Commerce Commission now functions.

What is the present Republican party itself if not a third party in origin? It came into being directly as a protest against the Kansas Nebraska Act. It was born when the Whigs and the Democrats were the two major parties. For a time it functioned as the party of liberalism. But it was soon captured by the freebooters. It is the only third party which rose to the status of a major party nationally. It is true that third parties, as a general rule, do not win office. But they create conditions which cause the politicians in control of one or both older parties to heed the protest in which the third party originates. Certainly no one who reads American history would deny the influence of the 1840 Liberal party, the 1848 Free Soil party, or even that of the 1852-56 Native American, or Know Nothing party. The short-lived Labor Reform party, forerunner of the Greenback party of 1876-84, was not without effect upon the American system. There have been a host of others, some beneficial, some inimicable, but few without effect. None can say that the Liberal Republican party of 1872, the Anti-Monopoly, the Union Labor, or the United Labor party—all of the '80s—were entirely lost causes. Third parties, as a balance of power between the two major parties, have had a long and profound effect upon the American scene. Their possibilities should not be lightly dismissed. The mere fact that they seldom win control, and that they are usually short lived, means little. The criterion, in considering the formation of such a political movement, should be whether it will exert a beneficial influence upon one or both of the major parties, causing it or them to take, in their bid for third party support, more progressive attitudes. One should not leave the subject without inquiring what, if not a third party, is the present congressional coalition of Southern Democrats and Northern Republican reactionaries? (From The Chicago Sun)